Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Lidia Eremina, campioana U.R.S.S. la paraşutism, e la cea de a 1350-a săritură.
(Citiţi în pag. X-a „Ştelele paraşutismului")

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

IN ACEST NUMĂR:

Migraţia păsărilor — o enigmă?

Oraşul cel mai lung

Carnaval la Rio

Pagina de umor

ANUL XXII

19

(1104)

13 mai 1966

12 pagini, 1 leu

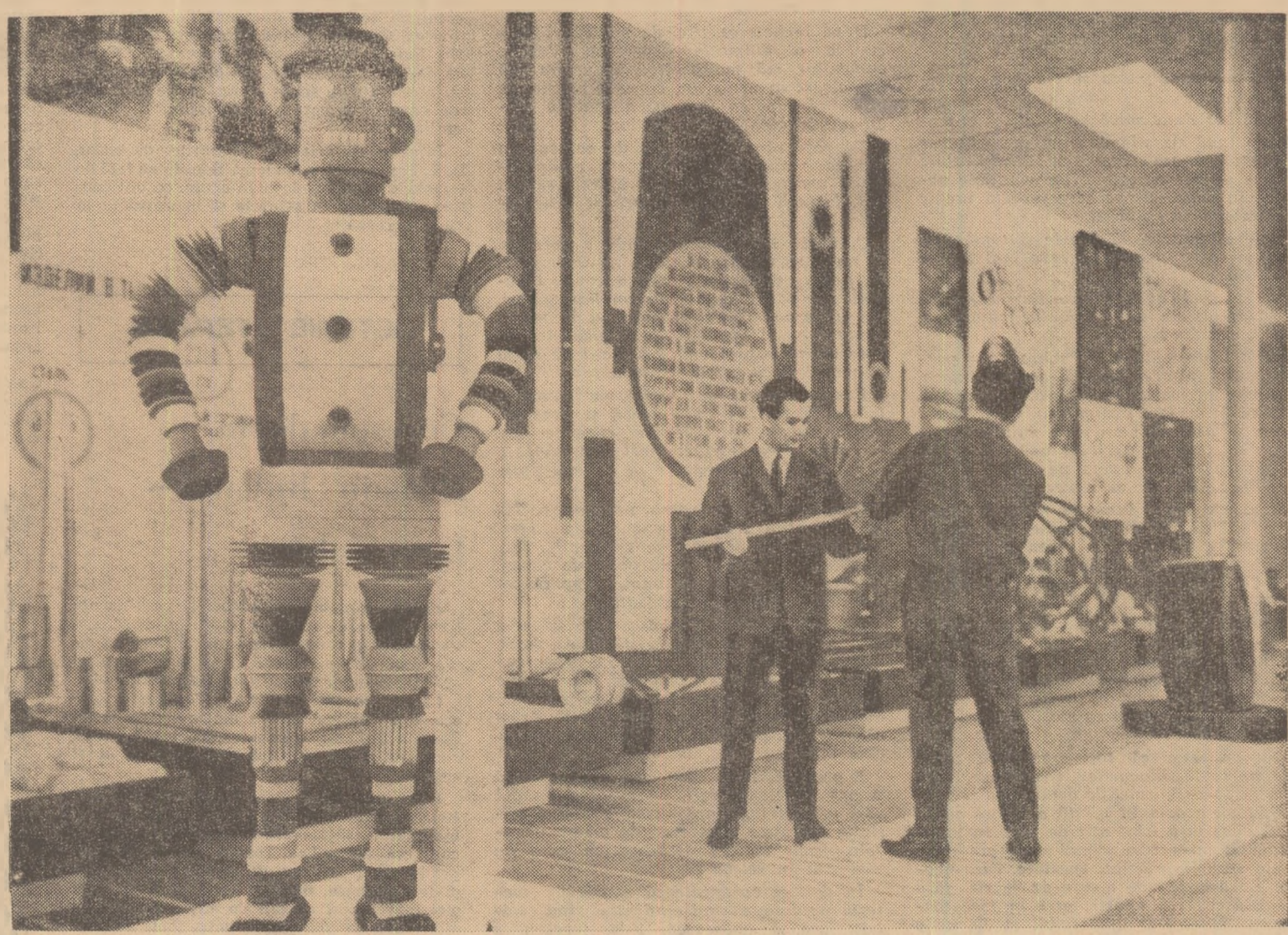

Solii industriei noastre metalurgice la expoziţia de la Moscova a Republicii Socialiste România.
(Citiţi în pag. III-a „Mesagerii economiei româneşti la Sokolniki")

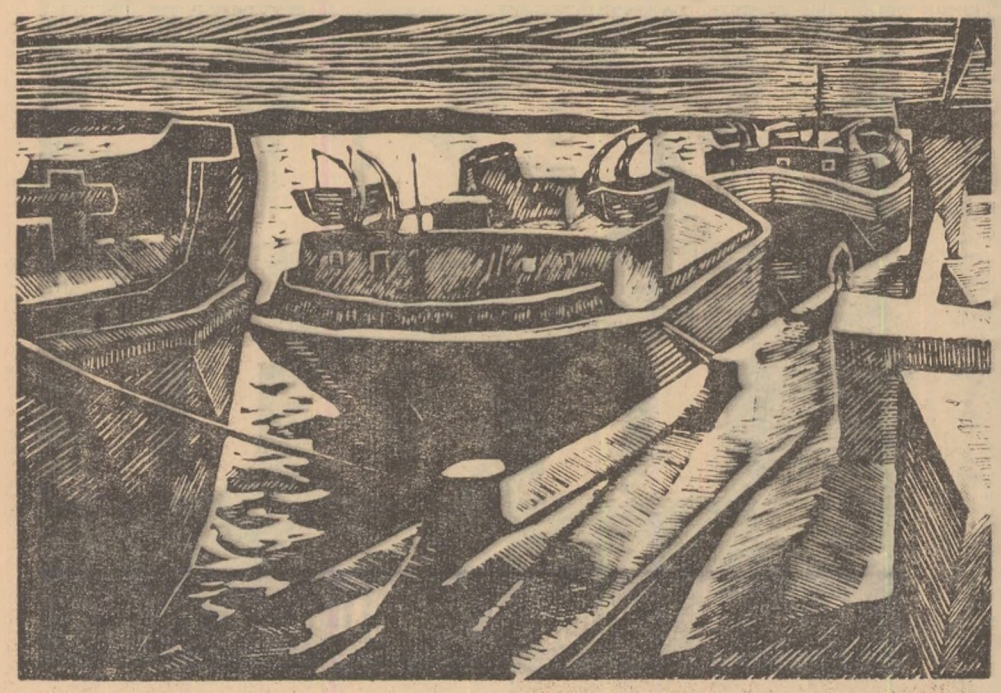

L. Tukacev: Port nordic (Linogravură)

PROZĂ

Aprilie

Pe masă o zaharniță verde și un ceainic cîntînd pe nas, cu o mare presiune de.. sentimente. E primăvară. Luăm micul dejun în trei. El, ea și eu. El și ea sînt căsătoriți de-o lună, dar prezența mea în această casă nu este cituși de puțin întîmplătoare. Înainte vreme, eu și el dormeam în sufragerie, ea — în birou. Acum, biroul îl ocup eu, iar el și ea — dorm în sufragerie.

S-au obișnuit cu prezența mea. Au ajuns chiar să se sărute, fără jenă, de față cu mine. Bineînțeles, nu-mi place. Cînd se întîmplă, mă îndrept spre fereastră, sau las privirea să-mi alunece sub masă. La picioarele mele se află de obicei o pisică, la pîndă. E firesc să n-aibă încredere în mine. Raporturile noastre s-au cam stricat în ultima vreme. Vecinul meu îi acordă mai multă atenție. Chiar acum a căpătat de la el un sandviș cu unt și cu salam. Am încercat să protestez împotriva unei asemenea risipe. El mi-a zîmbit, chipurile: e un fleac, nu merită discuție!

Ea a mîngîiat pisica și i-a spus, alintînd-o:

— Sălbăticiune mică ce ești!...

De o lună de zile de cînd conviețuiesc împreună m-am trezit cu inexplicabila pornire de a contrazice. Iau atitudine negativă în chestiuni pe care înainte vreme le aprobam întru totul.

Ei — dimpotrivă. Toate le sînt pe plac, chiar și acele lucruri pe care înainte le dezaprobau.

În dimineața asta mi-am dat seama că sînt stăpînit de un simțămînt nesănătos. N-o fi invidia?

Ieșim tustrei din casă, echipați în pardesie. Cu fiecare treaptă ce-o coborîm, simțim primăvara mai aproape de noi. Bine că nu ne-am pus galoșii. Ce plăcut e să mergi așa, pe trotuarele zvîntate, mînați din spate de un vînt entuziast! Nu, primăvara nu se repetă pe sine. Cu fiecare an e alta, iar eu o percep altfel.

El și ea pășesc înaintea mea. Eu după ei, păstrîndu-mi cu zgîrcenie meditațiile. Mă gîndesc la ea. Nu la aceea care merge înaintea mea, alături de el,ci la o alta, care din motive necunoscute nu se află de față.

La drept vorbind, n-aș putea spune nici unde se află și nici cine e ea. Dar sînt pe deplin convins că e tare frumoasă, inteligentă, blîndă, purtîndu-și zîmbetul dulce pe un obraz negrăit de frumos.

Poate că pășește și ea alături de noi, pe trotuarul ăsta?

Am impresia că toți trecătorii, toată strada, toate blocurile îi aprobă întru totul pe tovarășii mei de drum. Așa și este. Iată, femeia asta în vîrstă a întors capul după ei și m-a izbit atît de tare cu umărul, încît mi-a zdruncinat toate gîndurile și ele s-au împrăștiat, speriate, care-ncotro. Dacă prietenii mei n-ar fi rîs, fără îndoială că aș fi apostrofat-o pe trecătoarea neatentă. Dar am zîmbit și eu, ce e drept, cam strîmb.

Totuși, ce fel de simțămînt o fi acesta care mă neliniștește într-atît? Să fie într-adevăr invidia? Nu. Imposibil.

Toți trecătorii se uită la prietenii mei de parcă ar ști că astăzi se împlinește o lună de cînd au trecut pe la Oficiul stării civile.

La colțul străzii ne despărțim. El lucrează la uzină. Eu și ea la o instituție oarecare. Îi ofer brațul, dar mă gîndesc la cealaltă, care nu-i alături de mine...

În tot cursul zilei, ea i-a dat un singur telefon. De cîte ori o fi sunat-o el, n-aș putea spune; calculele acestea mă depășesc. Cît despre mine, deși faptul în sine nu prezintă importanță, m-am înțeles cu o colegă de birou să ne întîlnim diseară.

Abia spre sfîrșitul zilei de lucru îmi aduc aminte de colocatara mea. Mai precis, în clipa în care pe ușă intră soțul ei și amicul meu ca să ne ia acasă.

Mai sînt două ore pînă la începerea cursurilor pregătitoare pentru examenul de admitere la institut, pe care le frecventăm toți trei. Ne îndreptăm, așadar, spre un magazin, ca să cumpărăm cîte ceva pentru cină.

După încheierea zilei de muncă străzile cunosc o animație deosebită. Veselia oamenilor mă molipsește. Acum nu mă mai tîrăsc în urma lor, ci merg alături de ei ținînd-o pe ea de braț, alintat la rîndu-mi de atenția trecătorilor.

Ne revărsăm cu șuvoiul de oameni în incinta magazinului și facem cumpărăturile noastre obișnuite — brînză, salam, unt. Însoțiți de aceleași priviri binevoitoare, ieșim în stradă.

Culoarul institutului prinde a fremăta la intrarea noastră. Colegii ne întîmpină, de fiecare dată, cu vădită bucurie. Prietenii mei pășesc cu aerul unor învingători. Au și de ce: multe greutăți au învins și multe victorii au repurtat. Chiar și prin această înghesuială nu mă pierd de lîngă ei, mă socot părtaș la izbînzile lor.

Femeia de la garderobă ne cunoaște foarte bine. Cîtă bunăvoință și dragoste vădesc aceste mîini bătrîne, care ne iau cu grijă pachetele cu miros de mîncare și pardesiile împregnate de aromele primăverii.

Cursurile au loc într-o sală mare. Tînăra pereche s-a așezat, cum e și firesc, împreună. Mă aciuiesc în ungherul meu și abia aici, printre zeci și zeci de colegi, printre atîția prieteni buni, încep să resimt cu adevărat singurătatea.

Ea, fata aceea pe care n-am văzut-o încă niciodată se ridică deodată între mine și tablă, acoperindu-l pe conferențiar. Cine i-o fi dat voie să dea buzna aici, în timpul cursurilor, să mă sustragă de la preocupările mele sfinte? E drept că apare nu prea des, dar apare totuși nechemată.

E greu să înveți de unul singur. Cîtă vreme prietenii mei, mai mare dragul să-i privești! Și iarăși simt cum îmi sfîșie inima niște gheare ca de pisică, ghearele pisicii noastre de-acasă, cu care nu mai sînt în relații bune

În doi, ei conspectează excelent materia predată, notînd cînd unul cînd celălalt, fără să obosească. Prin ferestruica deschisă irumpe primăvara și îmi strivește dureros coșul pieptului.

Era cît pe-aci să uit de întîlnirea fixată după orele de curs. Am o atitudine sceptică față de această întîlnire. Nu-i vorba, ne vom plimba, vom discuta despre ce vrei și ce nu vrei, dar din păcate colega mea nu seamănă deloc cu cealaltă, pe care n-am văzut-o încă niciodată.

După terminarea cursurilor ne despărțim: ei se duc acasă, eu la întîlnire.

Vă rog să nu mă compătimiți dacă am să vă spun că întîlnirea a fost un adevărat fiasco. Persoana în cauză s-a supărat. S-a supărat pentru simplul motiv că am început să-i vorbesc despre cealaltă, pe care n-o văzusem încă, pledînd ca la o adunare, de parcă aș fi așteptat ca vasta mea expunere să fie urmată de dezbateri generale.

Da, colega mea s-a supărat. Și se pare că pentru multă vreme.

— Aberații de băiețandru, mi-a spus ea. Romantism desuet!

Fie! dar n-am să dau înapoi, n-o să-mi trădez visurile.

Mă grăbesc spre casă într-o excelentă dispoziție sufletească și țin să vă reamintesc că primăvara a invadat orașul...

I. Zarubin
În românește de M. CALMÎCU

INTERVIU

La telefon, Dumitru Radu Popescu

„Literaturnaia Gazeta" publică cu regularitate la rubrica „La ce lucrează", scurte convorbiri cu scriitorii din lumea întreagă, privitoare la planurile lor de creație. La rubrica aceasta au apărut de curînd numele lui Heinrich Böl, bine cunoscutul prozator vest-german și al prozatorului român Dumitru Radu Popescu.

Scriitorul român a vorbit cititorilor sovietici despre transfomările ce au avut loc în rîndurile țărănimii, de unde își recrutează cu predilecție eroii „Țăranii români, a spus scriitorul, minunații noștri țărani, nu mai sînt apăsați de o tăcere de piatră. Ei vorbesc! Ei au descoperit cuvîntul! Au dispărut: suspiciunea, neîncrederea, mărginirea la orizontul propriei lor curți, teama pentru ziua de mîine, față de vecini — toate aceste trăsături care păreau specifice pentru țărănimea noastră".

În continuare, D. R Popescu a ținut să remarce faptul că toate aceste transformări nu se petrec de la sine, cu ușurință și că, după părerea lui, scriitorul este obligat să recreeze aceste procese de transformare, în toată complexitatea lor.

La cererea redacției, D. R. Popescu s-a referit, îndeaproape, la ultimul lui volum de povestiri: „Somnul Pămîntului", a spus el, continuă, în esență, preocupările mele anterioare... Cartea cuprinde douăzeci de povestiri Există un fir care să le unească? Cred, că da Este vorba fie de deșteptarea conștiinței dintr-un somn adînc, fie de înlăturarea condițiilor care alterau individualitatea eroilor

În ceea ce privește planurile de viitor, D. R. Popescu și-a declarat fidelitatea față de temele și eroii lui de pînă acum, ce vor continua să apară în schițele și în nuvelele la care lucrează.

ISTORIE LITERARĂ

Corespondența Romain Rolland — Lev Tolstoi

Autorul romanului „Război și pace" a polarizat în jurul operei și vieții lui nu numai atenția unor cercuri largi de cititori de pe toate meridianele globului, ci și interesul și afecțiunea unor spirite distinse ale timpului

Recent, revista sovietică „Oeuvres et opinions" a publicat cîteva dintre scrisorile lui Romain Rolland adresate scriitorului rus, care sînt o mărturie impresionantă în acest sens.

Iată una dintre ele, datată 28 ianuarie 1897, în care scriitorul francez își exprimă indignarea și durerea pentru atacurile la care era supus Lev Tolstoi pentru convingerile sale: „Aș fi vrut să plîng de bucurie și de indignare, îi scria Rolland, dacă ochii mei n-ar fi fost obosiți de atîtea lacrimi și inima mea de indignare pentru toate nedreptățile ce se succed fără întrerupere de cîțiva ani. Lumea este cuprinsă astăzi de o tristețe de moarte. Tot ceea ce este sfînt și nobil e profanat printr-o practică nedemnă".

Cinci ani mai tîrziu, în iulie 1902, Romain Rolland se adresează din nou lui Tolstoi pentru a-i transmite sentimentele de satisfacție în legătură cu însănătoșirea scriitorului rus. În continuare, Romain Rolland scria: „Fără îndoială că nu vă mai aduceți aminte de mine. Cîndva v-am scris și dumneavoastră mi-ați răspuns cu o foarte frumoasă scrisoare, care a avut o mare influență asupra vieții mele intelectuale și morale. Dacă nu v-am mai scris, aceasta s-a datorat faptului că mi-a fost teamă să nu vă răpesc o părticică din timpul dv. atît de prețios... Dar n-am încetat de a trăi în comuniune spirituală cu dv. și de a-mi acorda conștiința mea cu conștiința dumnevoastră. Fie să nu ne părăsiți multă vreme de acum înainte! Nici o dată Europa, care pare că a pierdut sensul noțiunilor de adevăr și de minciună, de dreptate și nedreptate, ca și cum ar fi fost contaminată de boala nesocotinței, n-a avut mai multă nevoie de rațiunea, adevărul, independența și de spiritul dumnevoastră viguros și sănătos. Să trăiți încă multă vreme, drag prieten, pentru onoarea geniului uman. Pentru că, într-adevăr, dacă n-ar fi suflete ca ale dumneavoastră, în unele momente am dispera din pricina unei lumi, care departe de a progresa, pare a se întoarce înapoi, în numele civilizației".

În sfîrșit, într-o a treia scrisoare, datată 27 august 1906, scriitorul francez îi comunică lui Tolstoi că a citit cu emoție cele două volume de memorii, apărute sub semnătura lui M. Biriukov, după notele scriitorului rus. În același timp, Rolland îl anunța că îi trimite cele două volume ale sale despre viața și opera lui Michelangelo.

Cine a fost Jack-Spintecătorul

M. Sturua, corespondentul din Londra al ziarului „Izvestia", a transmis o interesantă relatare despre identitatea faimosului erou literar Jack Spintecătorul.

Corespondența gazetarului sovietic amintește, mai întîi, că în țara lui Jack Spintecătorul circulă de multă vreme tot felul de legende în legătură cu identitatea reală a personajului. Una îl prezintă pe Jack Spintecătorul ca pe un criminal de o rară îndemînare, care a acționat multă vreme în Londra epocii victoriene, mai ales în cartierul East-End. Perfecțiunea cu care-și ucidea victimele ar fi dus la concluzia că era de fapt un chirurg foarte experimentat. Ipoteza s-ar fi bizuit pe datele expertizelor medicale ale timpului, care afirmau că loviturile aplicate victimelor vădeau mîna unui om obișnuit cu scalpelul. Această ipoteză era întărită de faptul că toate crimele atribuite lui Jack Spintecătorul fuseseră făptuite în vecinătatea unui spital londonez. De aici, încheierea că nu putea fi vorba decît de un chirurg al spitalului amintit sau de un student în medicină, care își făcea practica la morga spitalului.

Dar iată că profesorul Francis Camps, un cunoscut anatomopatolog englez și principalul expert al Ministerului de Interne, a ținut să infirme legenda binecunoscută.

Cum a apărut noua versiune? În arhiva spitalului sînt păstrate actele cu privire la crimele lui Jack Spintecătorul. Printre ele se află și desenul uneia dintre victime, pe nume Katherine E. Desenul aparținea unui medic-legist, care făcuse autopsia cadavrului. Pe baza desenului și a altor documente, profesorul Camps a reconstituit crima săvîrșită în anul 1888. Din datele obținute, Camps a ajuns la concluzia că rana victimei nu dovedea de loc o lovitură de maestru.

Concluziile profesorului Francis Camps au apărut în publicația spitalului respectiv. „Evident, afirmă profesorul britanic, toate acestea nu au decît un interes strict academic. Ele nu sînt, însă, lipsite de un anumit interes istoric și aruncă o nouă lumină asupra unora dintre cele mai interesante crime din veacul al XIX-lea".

Să adăugăm, însă, imediat că Francis Camps este actualmente și medic al spitalului bănuit a fi adăpostit cîndva pe vestitul criminal. Și ce nu face omul pentru onoarea instituției la care lucrează...

a actualitatea

EXPOZIȚII

Mesagerii economiei românești la Sokolniki

„Pe fondul vegetației proaspete, se profilează o masivă instalație de foraj pe care este înfipt drapelul tricolor. Privită din depărtare, fără să-i distingi conturul, instalația pare o navă gigantică, ajunsă aici prin cine știe ce minune, plutind lin pe valurile de verdeață ale parcului Sokolniki. Această senzație însoțește vizitatorul pe tot teritoriul expoziției economice a Republicii Socialiste România deschisă în parcul Sokolniki. Aceasta pentru că țara îți apare într-adevăr ca o navă într-o importantă expediție oceanică. Numele expediției este socialismul."

Cu aceste cuvinte își începea zilele trecute cotidianul sovietic „Izvestia" comentariul asupra deschiderii expoziției românești în capitala sovietică. Urmau apoi elogioase aprecieri asupra celor mai reprezentative din cele circa 5 000 de exponate. Dintre mesagerii progresului economici românești, de o deosebită atenție s-au bucurat din partea vizitatorilor autobuzele și troleibuzele, autocamioanele „Carpați" și „Bucegi" produse de tînăra industrie

Mașinile pentru construcții se numără printre exponatele cu o pondere mare în expoziție.

constructoare de mașini a României ca și garniturile de mobilă și diferite obiecte de uz casnic confecționate din lemn. Vizitatorii au întîrziat îndelung și în fața unor exponate în funcțiune ca tractoare și alte mașini agricole, produse ale uzinei brașovene.

Utilajul petrolier a stîrnit admirația unanimă a moscoviților. Turla de foraj expusă, subliniază revista „Novoe Vremia", atestă nivelul tehnic ridicat al industriei românești. Această instalație este capabilă să foreze la adîncimi de 7 kilometri, ceea ce constituie un record mondial. Se știe că la ora actuală România își acoperă în întregime nevoile de utilaj petrolier și, mai mult, în ultimii ani a exportat aproximativ 700 de instalații de foraj.

După cum arată presa sovietică, fiecare exponat este o mărturie grăitoare a progresului deosebit de spectaculos al industriei constructoare de mașini din România, a importantelor succese în industriile petrolieră, chimică, petrochimică și alte ramuri. Au reținut mai ales atenția mașinile-unelte ultramoderne ca freze, mașini de polizat etc.

Au mai fost remarcate exponatele pavilionului construcții și materiale de construcție, conservele de legume și fructe, produsele lactate și vinurile, numeroasele produse ale industriei ușoare ca încălțăminte, blănuri, tricotaje, confecții și altele.

„Economia țării pe care o reprezintă atît de bine expoziția de la Sokolniki este o mărturie grăitoare a izbînzilor Republicii Socialiste România pe drumul dezvoltării socialiste" — relevă „Pravda".

INDUSTRIE PETROLIERĂ

Mii de produse din țiței

Dezvoltarea impetuoasă a industriei petroliere face azi ca țițeiul și derivatele lui să fie indispensabile în mai toate ramurile economiei. Automobilele sînt „încălțate" cu cauciuc sintetic provenit din țiței, combustibilul și uleiurile derivate din el pun în funcțiune motoare de avion, locomotive, mașini, acționează milioane de mecanisme. Mai mult, specialiștii au izbutit să obțină din hidrocarburile țițeiului concentrate de proteine și vitamine și cîte altele!

În anii septenalului încheiat anul trecut producția petrochimică sovietică a sporit de 2,5 ori. A crescut, de asemenea, producția de acizi grași, iar cea a cauciucului a sporit de 2,2 ori. În ultimii ani regiuni întregi cum sînt Bașkiria, Azerbaidjan, Ceceno-Ingușeția, Tataria, Kuibîșev, Irkutsk etc. și-au cucerit faima de fruntașe în dezvoltarea complexă a industriei de prelucrare a țițeiului și a industriei petrochimice. Iată și cîteva cifre: în ultimii șapte ani au fost construite și date în exploatare 25 de uzine noi și 216 instalații tehnologice pe cuprinsul întreprinderilor existente. În aceeași perioadă, au intrat în funcțiune fabricile de cauciuc sintetic din țiței de la Sumgait, Sterlitamak, Kuibîșev, Omsk și Voljsk.

Acum, lucrătorii din industriile petrochimică și de prelucrare a țițeiului muncesc cu avînt pentru îndeplinirea sarcinilor noului cincinal. Ele prevăd că volumul prelucrării țițeiului va spori de aproximativ 1,5 ori. Un avînt nemaiîntîlnit va cunoaște mai ales producția de benzine, de combustibili Diesel și pentru motoare de avion și producția de lubrifianți.

Ritmurile înalte prevăzute pe cincinal vor putea fi atinse urmînd calea construirii de instalații mari și combinate. Acest lucru este pe deplin posibil și mai ales rentabil. Realizarea numărului de instalații propus pentru următorii cinci ani va asigura reducerea cheltuielilor capitale cu 326 milioane de ruble și scăderea consumului de metal cu 50 000 de tone.

Cincinalul prevede, de asemenea, extinderea uzinelor existente și construirea de obiective noi în Republicile Kazahă, Turkmenă și Uzbekă. În felul acesta se realizează o mai bună amplasare a industriei petrochimice și de prelucrare a țițeiului. Iată numai cîteva din orașele unde urmează să deschidă șantiere industria prelucrării țițeiului: Kremenciug, Krasnoiarsk, Doneț̆k, Cimkent etc.

Progresul tehnic în ramurile industriale de care ne ocupăm se va înfăptui prin prelucrarea amănunțită a țițeiului și introducerea pe scară largă a unor sisteme puternice de piroliză în întreprinderile de prelucrare a țițeiului. În acest mod se va obține ca fiecare regiune de pe cuprinsul U.R.S.S. să dispună de condiții reale pentru obținerea de produse petroliere albe și hidrocarburi — materie primă pentru cei mai solicitați combustibili și uleiuri. Mai mult, se vor asigura astfel și materiile prime necesare producției de cauciuc sintetic, mase plastice, detergenți, alcool și alte produse petrochimice prețioase.

La ora actuală în Uniunea Sovietică nu se mai folosesc cerealele și cartofii în producția de alcool etilic necesar industriei. Și ca un rezultat imediat al acestei măsuri au fost economisite numai anul trecut mai bine de 2,5 milioane de tone de cereale marfă. În cursul septenalului au fost economisite aproximativ 12 milioane de tone. Pînă nu de mult industria „înghițea" anual, mai mult de 500 000 tone de grăsimi alimentare, folosite mai ales în întreprinderile de fabricat săpunuri. Acizii grași sintetici din care se fabrică astăzi detergenții au îngăduit să se economisească în ultimii șapte ani 800 000 de tone de uleiuri vegetale. Pentru viitor se prevede ca producția de acizi grași sintetici să sporească anual cu 390 000 tone.

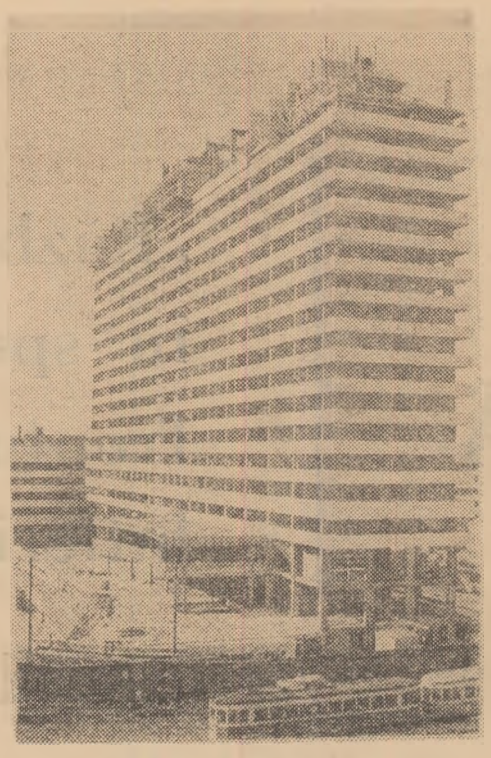

Deși nu este veritabil zgîrie-nor, noul hotel leningrădean „Sovietskaia" cu 18 etaje va fi cea mai înaltă clădire a orașului. Hotelul va putea găzdui în cele 1 100 camere și apartamente 1 700 de persoane.

URBANISTICĂ

Orașul cel mai lung

Prin noiembrie trecut, cînd s-a sfîrșit sezonul balnear la Soci, locul turiștilor a fost luat de muncitori constructori. Coloane nesfîrșite de camioane încărcate cu materiale de construcție s-au înșirat pe bulevardul Kurortnii. Clădiri noi — hoteluri, teatre, o sală de concerte și un stadion ultramodern — se înalță rapid sau sînt pe cale de a fi terminate.

Totul denotă că aci se pun în aplicare planuri mari. Începînd din 1961 Soci s-a întins vertiginos, înglobînd localitățile și fostele terenuri agricole de pe coastă. De la 35 km a ajuns să ocupe 145, devenind astfel cel mai lung oraș din Europa sau poate chiar din lume.

În afara celor care vin aci pentru tratament balnear, crește continuu numărul turiștilor, așa încît noua dezvoltare a găsit cu cale să se ocupe în mod special de ei. Pe lîngă completarea continuă a izvoarelor minerale, a băilor de nămol etc. se amenajează localități de odihnă în vechile sate. Pentru vizitatorii „motorizați" sînt prevăzute complexe formate din moteluri, terenuri de camping și toate instalațiile necesare, inclusiv tot soiul de unități de deservire și de întreținere auto.

De curînd s-au pus fundațiile unui hotel cu 17 etaje, care va avea 2 120 locuri, un bazin de înot și un restaurant mare. În fosta localitate Adler devenită cartier cresc clădiri moderne cu 12 etaje, care vor fi deschise și iarna (căci la Soci temperatura nu coboară sub 6 grade). Alături se găsesc casele mai „ușoare", cu numai 4 etaje, care vor fi folosite doar vara, și un teren de sport. Primele hoteluri, cu o capacitate de 2 000 locuri, vor fi date în folosință în sezonul 1967.

Pentru muncitorii din domeniul artelor s-a proiectat un centru de odihnă cu teatrul său propriu, bazin de înot. Lîngă noul hotel „Leningrad" se va construi o sală de concerte cu 3 000 de locuri și un patinoar artificial.

Deosebit de dragă le este arhitecților localitatea rezervată copiilor, un orășel pentru 14 000 de vizitatori mărunței sosiți nu cu părinții, ci doar cu educatoarele.

Pentru un necesar atît de mare de materiale, merita ca acestea să fie produse pe loc. Un combinat propriu va livra deci plăci și elemente de construcție gata de montaj.

Mai sînt prevăzute intersecții la niveluri diferite pe străzile principale și o importantă șosea pentru traficul de tranzit și de mărfuri, pentru ca localitățile să nu fie aglomerate. Într-o perspectivă puțin mai îndepărtată Soci visează la un monorai de-a lungul Caucazului, în așa fel ca minunata lui panoramă să poată fi admirată cum se cuvine.

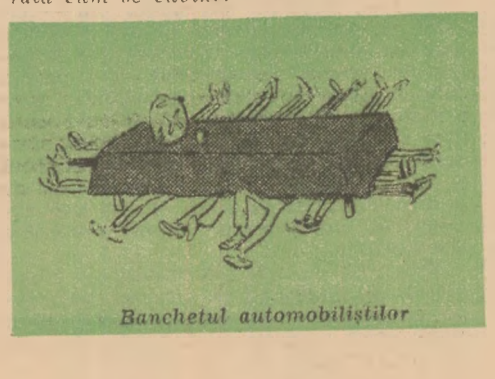

Banchetul automobiliștilor

COMERȚ

Noi mărfuri pentru export

Anul acesta, organizațiile sovietice de comerț exterior au omologat o serie de noi produse destinate exportului. Potrivit afirmațiilor specialiștilor, un larg interes printre cumpărători îl va trezi mașina PK-100 construită pentru producerea firelor de bumbac, fibranei mixte, dantelei și firelor pentru broderii. Mașina funcționează după un nou principiu de obținere a firului răsucit elaborat în Uniunea Sovietică și execută concomitent patru operații — filatură, dublaj, răsucire și înfășurare — efectuate de obicei de patru mașini diferite. În același timp, frecvența de rupere a firului scade de 2—3 ori.

Noua mașină, informează documentația tehnică, permite fabricarea de fire de același model în diferite grosimi, atenuează simțitor răspîndirea pufului și face să crească randamentul, costul ei putînd fi amortizat în decursul unui singur an. În 1965, cu prilejul Tîrgului internațional de la Brno, mașinii PK-100 i s-a acordat medalia de aur, iar la cea de-a 13-a expoziție internațională a produselor textile de la Busto Arsizio din Italia a atras atenția firmelor japoneze, italiene și din R.D. Germană care, începînd din anul acesta, au început s-o achiziționeze. PK-100 urmează a mai fi exportată în Franța, Belgia, Anglia, Iran și în alte țări.

Un alt produs sovietic, un echipament complet pentru producerea de blănuri artificiale, trezește în egală măsură interesul cumpărătorilor străini. Producția anuală oferită de acest echipament atinge 60.000 m² de pielicele în forma lor naturală și 40.000 m² imitație de astrahan. De menționat faptul că, deși în ultimii ani pe piața mondială și-au făcut apariția multe imitații de blănuri, pielicelele artificiale de ovine în forma lor naturală, așa numitele „smușka", nu au putut fi încă realizate în alte țări.

În Uniunea Sovietică se confecționează din aceste produse mantouri, căciuli, gulere și alte articole, căci „smușka" și astrahanul artificial sînt insensibile la ploaie și zăpadă, rezistă foarte bine la frig și căldură și se curăță cu ușurință. Una din aceste linii de fabricație a și fost livrată Angliei unde funcționează cu cele mai bune rezultate, iar o a doua o va urma curînd. Tratative pentru achiziționarea de echipament de acest gen sînt în curs și cu Finlanda, Iugoslavia, Italia etc.

CONSTRUCȚII

Universitatea în cifre

Despre universitatea „Lomonosov" din Moscova s-au scris multe articole și reportaje. Iată acum și portretul ei în cifre.

Universitatea se întinde pe o suprafață de 170 de hectare, dintre care 160 pe colinele Lenin. Totalul încăperilor este de 45 000, dintre care 6 000 sînt camere pentru studenți.

Marea instituție de învățămînt cuprinde 13 facultăți cu 223 de catedre, 4 institute de cercetări științifice, 250 de laboratoare, 163 de cabinete științifice, 8 centre științifico-didactice, 3 muzee, o grădină botanică cu filiala ei și patru observatoare astronomice.

Pe colinele Lenin se află cele 6 facultăți de științe exacte și naturale: matematică și mecanică, fizică, chimie, agrobiologie, geografie, geologie. În vechiul edificiu, de pe prospectul Marx, se găsesc: institutul de limbi orientale și facultățile umaniste (istorie, filologie, economie, științe juridice și ziaristică).

Personalul didactic al universității cuprinde 4 000 de profesori, conferențiari și asistenți. Între ei 35 sînt academicieni, iar 43 membri corespondenți ai Academiei de Științe din U.R.S.S. Printre cei 27 000 de studenți, 14 000 urmează cursurile serale și prin corespondență. În plus 2 000 de persoane urmează cursuri postuniversitare sau se pregătesc pentru examenele de candidatură și doctorat.

Corpul central al celei mai recente construcții cuprinde 19 săli de lectură, 140 de săli de predare, 1 643 de laboratoare științifice, precum și muzeul de geografie fizică. Biblioteca este dotată cu peste cinci milioane de volume.

reportaj

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns" în spatele frontului hitlerist (XII)

1940... Letonia s-a alipit la U.R.S.S. Părăsind Letonia împreună cu majoritatea germanilor, Alexandr Belov, alias Johann Weiss, s-a stabilit la Lodz, în Polonia ocupată de hitleriști. Datorită unei recomandații este angajat șofer la garajul Biroului central de repatriere din oraș unde își începe activitatea de agent al serviciului de informații sovietic. În cele din urmă, cu ajutorul Angelicăi Bücher, traducătoare la biroul colonelului Joachim von Salz, căreia tînărul nu-i este indiferent, Weiss este angajat șofer la Abwehr.

Maiorul Axel Steinglitz, noul șef al lui Johann, este un spion notoriu.

La un moment dat Weiss părăsește Lodzul împreună cu maiorul și se stabilește la un dispozitiv militar de lîngă Varșovia unde este condamnat, o vreme, la o totală inactivitate.

— Nu. Am lucrat cu tata la domnul Reichsführer Himmler, care are o fermă imensă lîngă München. E mare cunoscător și amator de curcani de rasă. În preajma Crăciunului îi tăiam și-i expediam cu camioanele nu numai la München, ci și în alte orașe.

— Are venituri mari de la fermă ?

— Ehei ! Acum e unul din cei mai bogați oameni din Germania. Ferma o ține așa, numai pentru amuzament.

— Îl cunoști, l-ai văzut vreodată ?

— Da, de multe ori.

— Cum arată ?

— O, e foarte grijuliu. Cînd s-a îmbolnăvit odată un curcan adus din Olanda, a dat ordin să se cheme special de acolo un veterinar-ornitolog care l-a vindecat.

Într-o zi, rîndașul, tatăl fetei, căzu din nebăgare de seamă sub roata unui camion. Fu dus numaidecît la infirmerie. Femeia fruntaș îl rugă pe Weiss, prietenește, ca temporar, cît timp bătrînul va sta în spital, s-o ajute să-i păstreze funcția de rîndaș.

La început Weiss mătura numai curtea, presăra cu nisip aleile și spoia cu var stîlpii. În salopeta îmbrăcată direct peste uniformă cu un șort scurt de mușama luat din dulapul cu haine de lucru ale bătrînului și cu mătura și fărașul în mînă, începu să mature cu timpul nu numai curtea, ci și încăperile posturilor de pază care păzeau trecerea dintre diversele sectoare ale dispozitivului.

Curînd, paza începu să se obișnuiască cu Weiss. După ce Fräulein fruntaș îi înmînă un permis ca să poată aduce nisip din cariera care se afla departe de dispozitiv, Johann căpătă dreptul de a circula nu numai între sectoare.

Hărnicia lui Weiss îi creă posibilitatea de a manevra, de a circula prin diversele corpuri ale dispozitivului. Intrînd într-o zi în clădirea în care locuiau cei opt inși cu uniforme bălțate, se convinse că, într-adevăr, erau pregătiți pentru a fi lansați în Uniunea Sovietică. Stabili acest lucru după frînturile de ciorne și după notițele luate la lecțiile de topografie. După această descoperire Johann se simți ca un om care pusese mîna, pe neașteptate, pe o comoară.

În timp ce plecă cu camionul după nisip își alese și un loc potrivit pentru o ascunzătoare, iar la întoarcere îngropă lîngă un stîlp de telegraf cu numărul 74/0012, într-o cutie de conserve, o telegramă cifrată învelită într-o bucată de pelerină impermeabilă de apărare contra iperitei. Era prima telegramă pe care o scrisese de cînd se afla în captivitate și îi alătură cîteva din portretele diversioniștilor.

Apoi indică, cu cerneală simpatică, numărul stîlpului într-o scrisoare destinată lui Bruno și vîrîtă într-un plic trimis doamnei Dietmar.

O mare greșeală

În felul acesta stabili legătura. Era o mare victorie pentru Weiss. Pusese, în sfîrșit, capăt izolării, inactivității chinuitoare, fără ieșire.

Și, totuși, făcu o greșeală. Portretele celorlalți teroriști-diversioniști le păstra într-un orificiu de ventilare din fundația de cărămidă a garajului, învelite toț într-o bucată de manta antiiperită. În aceeași seară, în timp ce le examina pentru ultima oară înainte de a le ascunde la locul ales lîngă stîlp, descoperi că portretul insului căruia diversioniștii îi spuneau Hriașci se șterse se în unele locuri. Johann își spuse că trebuia să-l completeze. Aprinse lumina în mașină, se urcă înăuntru și începu să lucreze. Lăsă ușa deschisă spre a putea auzi dacă intra cineva în garaj.

În garaj intră un ins cu aere de șef, însoțit de un șofer și o sentinelă, și văzu, spre surprinderea lui, un soldat într-o mașină luminată. Smulse imediat hîrtia din mîna soldatului, care scria ceva.

Weiss sări din mașină și încremeni în poziție de drepți.

Civilul cercetă uimit desenul.

— Cine ești ?

— Johann Weiss, șoferul domnului maior Axel Steinglitz, — raportă Johann.

— Dar ăsta cine-i ?

Johann privi desenul și răspunse :

— Nu știu.

Civilul se încruntă și-l sfredeli cu privirea.

— Cine e ? — repetă el întrebarea.

Deodată, însă, Weiss începu să surîdă mulțumit de sine și, într-o poziție relaxată, deloc ostășească, rosti disprețuitor:

— Îndrăznesc să vă raportez că e o simplă mîzgălitură. — Apoi continuă, cu o undă de speranță în glas : — Aș fi foarte fericit să vă arăt desenele mele.

Civilul mai privi o dată desenul, șovăi o clipă, apoi îl înapoie lui Weiss, urcă tăcut în mașină și plecă.

Weiss cunoștea atît mașina cît și pe șoferul ei. Deservea un singur om — civilul cu pricina. După fiecare călătorie numărul mașinii era schimbat, iar la intervale scurte automobilul era vopsit. Johann își dădu seama că individul avea o memorie extraordinară și că nu-i va fi ușor să scape de privirea lui atentă, sfredelitoare. Era sigur că mașina și stăpînul ei se vor întoarce. Ar fi putut să fugă de primejdie, dar ar fi putut și să-i iasă curajos în întîmpinare. Weiss preferă a doua soluție.

Făcu rost de o hîrtie groasă de împachetat, își așeză în față un calendar militar cu portretul Führerului și ale unor feldmarșali, generali și conducători de oști prusace, și se apucă să lucreze febril, de data aceasta fără să se mai ascundă.

Teama pentru misiunea pe care o avea de îndeplinit și pentru viața lui, dorința de a repara greșeala-i de neiertat îi dădeau lui Johann aripi să realizeze o performanță creatoare.

Astfel, desenă mai întîi, într-o manieră convențională, portretele cîtorva căpetenii ale celui de al treilea Reich și, ca să nu piardă timp cu zugrăvirea uniformelor și a decorațiilor, îi drapă pe toți în togi romane, cunoscînd vădita tendință a cancelarului nazist și a colaboratorilor lui de a imita pe vechii împărați.

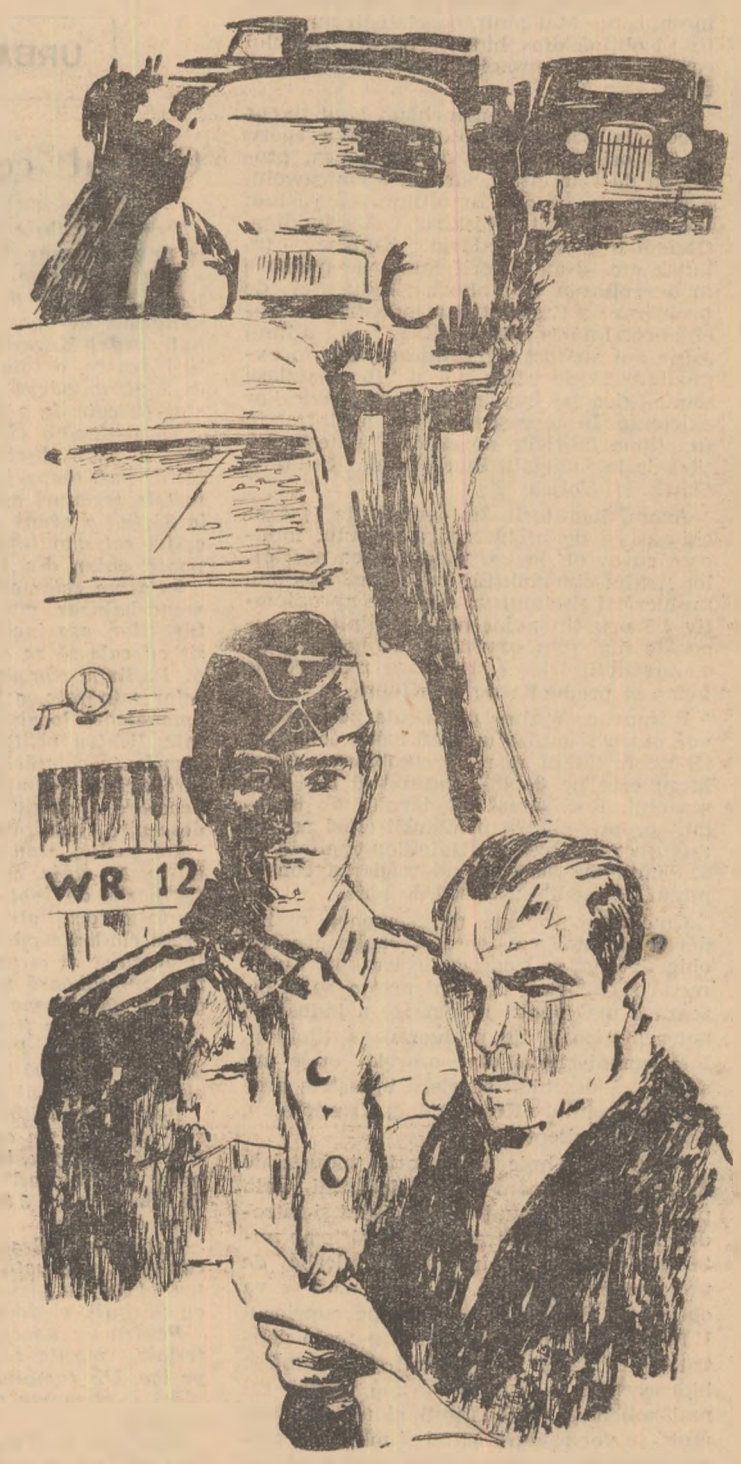

Desen de **O. Bukolov**

După ce termină prima mapă, Weiss o duse în camera lui și o vîrî sub saltea. Restul desenelor le execută într-o altă manieră, la prima vedere nu prea asemănătoare cu subiectul. Schiță astfel portretele dresorului de cîini, bucătarului, maiorului Steinglitz, femeii-fruntaș și le puse de asemenea sub saltea, turnînd peste fiecare filă un strat fin de praf.

Pînă seara Weiss nu intră în dormitor. Cînd scoase, însă, înainte de culcare, de sub saltea desenele constată bucuros că de data aceasta prudența sa fusese justificată. Pe desene nu mai era nici urmă de praf. Însemna că cineva se interesase de ele, le cercetase. Bănuiala lui că civilul n-avea să uite întîlnirea cu „pictorul" se adeverise, deci. Ca spion profesionist, civilul știa că agenții serviciilor de spionaj trebuie să aibă, în genere, talent la desen, spre a putea executa planuri de obiective militare și schițe topografice. Bănuielile lui, de altfel, justificate, cu privire la activitatea desfășurată de Weiss în cursul nopții îl determinase să-i facă percheziție.

Dar portretele căpeteniilor Reichului, desenate în manieră liberă, departe de cerințele care se ridică în fața așilor spionajului, pledau în favoarea lui Weiss absolvindu-l de bănuiala că ar fi putut executa cu precizie schițe topografice. Pe de altă parte, restul desenelor nu prea semănau cu originalul, de unde se putea trage concluzia că ocupația din timpul liber a ostașului nostru nu reprezenta un pericol pentru Wehrmacht.

Dar oricît de logice erau raționamentele lui, Weiss nu închise ochii toată noaptea. Și cu toate că a doua zi izbuti să ascundă celelalte portrete ale diversioniștilor în locul tainic de lîngă stîlpul de telegraf, sentimentul de teamă care pusese stăpînire pe el nu-l părăsi.

Portretul generalului

Curînd fu chemat la statul major și acolo, într-un grup de civili, îl zări și pe maiorul Steinglitz. I se ordonă să aducă desenele. Johann le aduse și le așeză pe masă. Deoarece persoanele înfățișate în prima mapă impuneau un deosebit respect, cei de față priviră desenele așa cum se cuvenea, fără să facă vreo observație. În schimb portretele dresorului, bucătarului și femeii-fruntaș fură luate în rîs. Deși știa că le făcuse de mîntuială, Johann își dădea totuși seama că desenele aveau oarecare valoare. De aceea, uitînd o clipă de situația în care se afla, fu sincer mîhnit de disprețul arătat față de talentul lui, lucru care-i fu, de altminteri, de mare folos. Sinceritatea lui constituia o excelentă dovadă că pasiunea pe care o avea pentru desen era dezinteresată, ceea ce-l ajută să-și recîștige încrederea superiorilor, care se cam clătinase după întîlnirea cu misteriosul civil. Iar cînd maiorul Steinglitz povesti celor de față cum Weiss descoperise tabloul de Liotard în depozitul „Packet-Auktion-ului", bănuielile se risipiră definitiv. Și hotărîră în unanimitate ca ostașul să picteze portretul generalului von Brauchitsch.

Din discuțiile care se purtară în jurul acestei chestiuni, Weiss află că generalul von Brauchitsch fusese numit de curînd comandant al unei mari grupări militare și că avea să viziteze, probabil, dispozitivul lor care, deși subordonat Berlinului, urma să pornească în scurt timp spre răsărit, împreună cu gruparea generalului.

Weiss se interesă pe ce fundal era mai indicat să-l înfățișeze pe Brauchitsch și-și îngădui chiar să propună în acest scop silueta Varșoviei. Un civil, însă, interveni zîmbind :

— Mai bine Kremlinul din Moscova.

Dar un superior de-al lui i-o tăie scurt pe motiv că acest lucru ar fi putut stîrni nemulțumirea Führerului.

Weiss propuse atunci să-l picteze pe un fundal de steaguri și arme. Propunerea fu acceptată. Deoarece îi trebuiau diverse materiale : pînză, culori, pensule etc., i se îngădui să plece la Varșovia ca să le cumpere.

Totul se nimerise cum nu se poate mai bine : tocmai se apropia data cînd, potrivit înțelegerii cu Centrul, Johann urma să se întîlnească la Varșovia cu un om de legătură.

Peste două zile Johann făcu rost de o bicicletă și porni spre capitală. Nu-i fu de loc ușor să-l convingă pe șeful gărzii exterioare că era mai bine să meargă cu bicicleta. Fruntașul voia ca Johann să fie dus cu motocicleta. Cum bicicleta era, însă, singurul mijloc prin care putea scăpa de un însoțitor, Weiss stărui, motivînd că era necesară economia de benzină pentru nevoile armatei. Îndrăzni chiar să-l acuze pe fruntaș de irosirea conștientă a unor mijloace menite să con-

V. Kojevnikov

(Continuare în pag. a 11-a)

CINEMA

Fascismul așa cum a fost

Fascismului i-au fost consacrate multe filme documentare. Filmul lui Mihail Romm „Adevărata față a fascismului", este doar unul în șirul lor. Operă cu totul remarcabilă prin înălțimea ei umanistă și artistică, ea ocupă un loc aparte în cronica cinematografică a acestei lungi nopți de coșmar din istoria omenirii.

Mihail Romm nu pune accentul pe crimele militare ale fascismului împotriva celorlalte popoare. În filmul lui, scenele de război sînt puține. Folosind un uriaș material documentar (autorul a vizionat în prealabil 2 350 000 de metri de peliculă din arhivele cinematografice ale U.R.S.S., Poloniei, R. D. Germane, a cercetat fotografii și documente din arhiva lui Hitler precum și ale unor persoane particulare, cărți etc.), Romm recompune istoria venirii la cîrma Germaniei a pictorului provincial fără talent Schicklgruber, intrat în istorie sub numele odios de Hitler. Dar valoarea excepțională a filmului constă în analiza lucidă și profundă a întregului lanț de cauze și consecințe care, laolaltă, au dus la dominația fascismului asupra Europei. Autorul ne ajută astfel să pătrundem chiar la izvoarele ciumei brune și să-i urmărim devenirea pe tot parcursul, să vedem fascismul în manifestările lui obișnuite, cotidiene, vulgare, în cinismul și cruzimea lui animalică.

Precizîndu-și concepția încă înainte de a începe lucrul la film, Mihai Romm scria într-un articol mai vechi : **„Spectatorii filmului nostru vor avea prilejul să reflecteze mult și la multe. Și mai ales să se gîndească cum e posibil ca un mic burghez obișnuit să devină un fascist „obișnuit", adică o ființă direct opusă noțiunii de om".**

Și într-adevăr, reflectăm. De altfel, filmul este făcut în așa fel încît să nu impună concluzii rotunjite, aprecieri oferite de-a gata, ci să antreneze spectatorii în pertinenta operă de cercetare întreprinsă de autor. Reflectăm la teribila înșelare organizată a oamenilor care a fost fascismul, la strivirea, la desființarea personalității umane prin metode fără precedent în istorie. În film este citat finalul unei scrisori trimise de un ofițer german din încercuirea de la Stalingrad : „Firește, în tot ceea ce s-a întîmplat am și eu partea mea de vină. Vina mea nu e mare — doar a șaptezecea milioana parte din vina poporului german, dar pentru această a șaptezecea milioana parte trebuie să răspund cu viața mea". Mințiți ani de zile, dezobișnuiți să gîndească, ostașii lui Hitler au început să judece, să se întrebe și să înțeleagă abia cînd au avut în față primejdia morții. Adică prea tîrziu. Pînă atunci au incendiat sate, au spînzurat oameni pașnici, au nimicit orașe, au ucis copii, au prădat — ascultînd orbește, irațional, ordine, lăsînd pe organizatorii minciunii să gîndească în locul lor.

Împreună cu autorul, căutăm răspuns la chinuitoarea întrebare : cum au putut să triumfe Hitler, Göring, Goebbels, Hess, Bormann în țara în care s-au născut Goethe, Beethoven, Dürer, Schiller, Heine ? Cum au putut fi arse cărți în public, în țara care l-a dat lumii pe Gutenberg ? Cum a putut ajunge „Mein Kampf" carte de căpătîi în țara în care au fost create „Cîntecul Nibelungilor", „Faust", „Capitalul" ? Așa cum și-a dorit Romm, reflectăm mult și la multe. La paradoxul inexplicabil care a făcut ca, în epoca noastră a cunoașterii, a științei, a rațiunii triumfătoare, Europa să fie terorizată, acum două decenii și ceva, de o clică de ignoranți care au ridicat ura față de cultură la rangul de politică de stat. Reflectăm la Germania și marele ei popor, care prin cei mai buni fii ai săi a avut curajul să spună „nu" cînd se spunea „da", care nu s-a dezvățat să gîndească și care nu s-a împăcat cu crimele celui de al treilea Reich.

Reflectăm, ne întrebăm, înțelegem. La aceasta ne ajută admirabila selecție a materialului documentar, gustul și măsura regizorului. Ne ajută comentariul său — superbă operă literară de sine stătătoare, plină de durere și de sarcasm, de mînie și de umor, de ironie fină și de rigoare științifică.

În tenebroasa istorie a fascismului, Mihail Romm este un ghid înțelept, perfect informat, sensibil, înarmat cu experiență și memorie. Dar el nu se mărginește să ne conducă prin muzeul cutremurător al unui trecut foarte apropiat. Filmul lui nu este o reconstituire istorică gratuită, ci un vibrant apel la vigilență. De aceea, copiii alcătuiesc unul din punctele de sprijin ale ideii filmului. Peste desenele lor pline de fantezie, naive sau caraghioase — se suprapun în final fotografii ale celor morți la Buchenwald și Maidanek, la Auschwitz și Mauthausen, la Sachsenhausen și Rawensbrück, la Treblinka și Lidice — chipuri cutremurătoare, cu ochi obsedanți, de neuitat. Ochii aceștia ne obligă să nu uităm nimic, să veghem ca tragedia lor să nu se mai repete niciodată.

Iulia Scutaru

Copiii — un punct de sprijin al ideii filmului.

Signor Vittorio

Biografia lui Vittorio de Sica este o istorie vie a cinematografului italian. Numele lui e prezent în paginile ei cele mai reprezentative, al căror început se situează în anii 30. Și mai ales, Vittorio de Sica este legat, alături de Roberto Rossellini și Luchino Visconti, de noțiunea, binecunoscută în întreaga lume cinefilă, de neorealism.

Signor Vittorio, *cum îi spun cu o nuanță de respect și intimitate italienii, este napolitan. S-a născut în 1902 în orașul Sora din pitoreasca provincie sudică ce a dat artei italiene pe cei trei de Filippo — Eduardo, Titina și Pepino, pe Sophia Loren, Marisa Del Frate și alții, dar s-a format la Napoli, pe care-l consideră orașul său.*

Fiu de funcționar de bancă, Vittorio fusese pregătit pentru aceeași carieră. Tînărul disciplinat, conștiincios, cu un fizic foarte agreabil — înalt, subțire, cu o față prelungă, părul negru ca pana corbului, nasul bine conturat — nu vădea nici o înclinație actoricească. Dar în timpul stagiului militar a fost antrenat în cercul artistic. I-a plăcut, fără a acorda, însă, acestei îndeletniciri o însemnătate decisivă pentru viața sa. Dar al doilea contact cu arta — în persoana actorului Gino Sabbatini — l-a convins.

Asta se întîmpla în preajma anului 1930. De atunci Vittorio de Sica n-a mai părăsit scena. A jucat mai întîi în trupa lui Almirante și Pavlova, apoi a fost unul dintre componenții trupei de revistă „Za-Bum", foarte populară pe vremea aceea și care-l solicita din plin (printre altele trebuia să și cînte).

Foarte curînd l-a remarcat cinematograful. Amleto Palermi, o celebritate a ecranului mut italian, i-a încredințat un rol în filmul „Bătrîna doamnă". Peste numai un an Mario Camerini îl angajează pentru un rol asemănător în „Bărbații, ce ticăloși !" Vittorio de Sica creează un tip cu caracteristici precise și mult farmec napolitan, care va încînta ani la rînd publicul teatral și cinefil.

Abordarea regiei vine în aceste condiții ca o treaptă normală pe linia ascendentă a carierei sale. În 1939 De Sica realizează mizanscena primului său film, „Trandafirii roșii", în care și joacă. Al doilea film regizat de el, „Copiii ne privesc", creat în plin război mondial (1942) poartă primii germeni ai fenomenului care se va naște curînd după aceea și se va numi neorealism.

Dar cel dintîi film neorealist al lui De Sica va fi creat abia în 1948. Trecuseră trei ani de la „Roma, oraș deschis" al lui Rossellini, primul produs al neorealismului și moment important în istoria cinematografului mondial. Pelicula lui De Sica va fi o capodoperă : „Hoții de biciclete".

„Hoții de biciclete" consfințește totodată prietenia și colaborarea lui creatoare cu marele scenarist care este Cesare Zavattini. De Sica a închinat rînduri foarte frumoase prietenului său, rînduri care luminează noblețea, onestitatea, fermitatea lui de om și creator :

„Nimeni nu ne-a încurajat, numai noi credeam unul în celălalt, și așa s-a putut naște filmul „Hoții de biciclete". Am urmărit cum talentul perseverent al lui Zavattini dădea naștere scenariului „Hoților de biciclete". Eu simțeam că aceasta este adevărata mea lume, de parcă aș fi trăit în ea din copilărie. Îți amintești, Cezare, cum cineva, după ce a citit scenariul, a spus : „Asta nu-i cinema". Oamenii aceia nu doreau ca furtul unei biete biciclete să provoace atîta suferință și nici ca alte personaje ale tale — bunul Toto sau bătrînul Umberto — să tulbure existența tihnită a celor ce uitaseră de război. Dar eu nu m-am îndoit și cred că nici dacă am fi fost frați nu ne-am fi putut simți atît de aproape, în anii războiului și după ei."

Rîndurile acestea dezvăluie și curajul civic al artistului. El a atacat acute probleme sociale, investind în astfel de filme nu numai talent și efort, ci și bani. A fost un act de curaj civic „Umberto D" (1952), nu numai pentru că demasca dureroasa situație a pensionarilor italieni, ci și pentru că lucrînd la film, De Sica știa că nu va avea succes de public, că nu va amortiza sumele cheltuite. Dar glasul conștiinței lui de artist cetățean a fost mai puternic.

Pe aceeași linie umanistă și socială se înscriu „Sciuscia", „Gara Termini", „Aurul Neapolelui", „Acoperișul", mai tîrziu „Ciociara", „Ieri, azi, mîine", „Căsătorie în stil italian" — ultimele trei avînd-o ca protagonistă pe Sophia Loren.

Cu această nobilă și prodigioasă activitate de regizor și interpret, Vittorio de Sica ocupă un loc de cinste în arta italiană contemporană.

L. Moskvin

— Bietul Yorik !

PICTURĂ

Tablourile colhoznicei

Maria Primacenko, colhoznică din satul Bolotnea, regiunea Kiev, este o pictoriță populară foarte talentată. Creația ei candidează anul acesta la premiul republican „Taras Șevcenko" pentru literatură și artă.

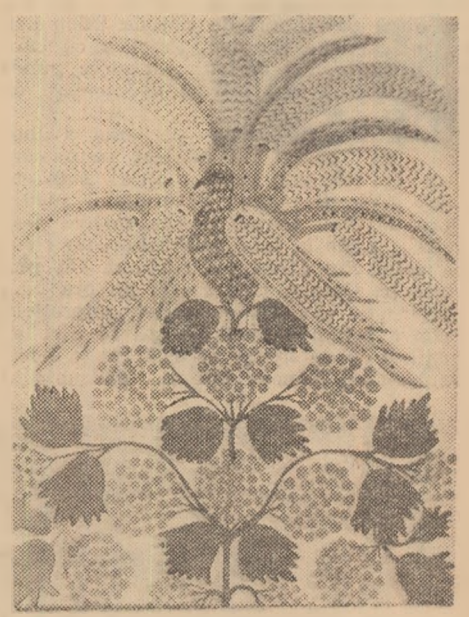

Operele Mariei Primacenko, realizate în stilul picturii murale ucrainiene tradiționale, se bucură de mult succes în cadrul a numeroase expoziții organizate în Ucraina și în întreaga Uniune Sovietică.
În fotografie : tabloul „Păunul".

TEATRU

Don Quijote luptă...

În repertoriul Teatrului de Artă din Moscova figurează un interesant spectacol consacrat exploratorului polar rus Gheorghi Sedov, a cărui viață s-a curmat tragic pe ghețurile Arcticii, în drum spre Polul Nord. Printre eroii spectacolului evoluează și... Don Quijote. Piesa dramaturgului V. Korostilev se și intitulează, de altminteri, „Don Quijote luptă".

De ce, în numele cărei cauze luptă Don Quijote, recte Gheorghi Sedov ? El luptă pentru visul care îl cheamă pe om înainte. Pentru visul în care se concentrează uriașa energie necesară pentru a învinge răul. Piesa constituie astfel o dezbatere despre adevărata chemare a omului, despre codul onoarei și conștiinței lui cetățenești.

Celebrul erou literar spaniol nu apare direct printre celelalte personaje, ci așa cum și-l imaginează Gheorghi Sedov căruia îi slujește ca etalon moral. „Cavalerul tristei figuri" devine astfel un cavaler fără teamă și prihană, cum a fost de fapt exploratorul Sedov, cum au fost — subliniază Don Quijote în spectacol — Giordano Bruno, Leonardo da Vinci, Louis Pasteur, Niccolo Paganini...

Această îndrăzneață și inedită generalizare pe care și-o îngăduie dramaturgul Korostilev este argumentată pe parcursul întregii acțiuni și în mod special în dialogul dintre Gheorghi Sedov și Don Quijote, care poate fi considerat cheia dată „cifrului" piesei :

„— Nu am o imaginație chiar atît de aprinsă cum se crede — **spune Don Quijote interlocutorului său.** Dar nu i-am putut suferi pe făcătorii de rele... Eram gata să-i văd și într-o piatră aruncată în mijlocul drumului, fiindcă de piatra asta se împiedicau oamenii. Și mă năpusteam asupra ei. Așa s-a născut legenda că mă lupt cu morile de vînt.

— Dar te-ai luptat într-adevăr cu ele — **remarcă Sedov.**

— Parcă tu nu te lupți cu ele ? Morile stau de-a curmezișul faptelor bune. Ele poartă chiar nume de oameni, fiindcă se prefac în oameni... Aceștia n-au inimă, au în locul ei o piatră de moară. Tu le oferi o idee valoroasă, iar ei o desființează și încep să țipe că oamenii serioși nu-i pot acorda atenție".

În această idee se întîlnesc firele conflictului dramatic : lupta dintre visul înălțător și nobil și răutatea meschină, luptă pe care o poartă Gheorghi Sedov cu adversarul său principal Suvorin.

Interesantul spectacol al M.H.A.T.-ului a fost realizat de regizorul I. Raevski, iar cele trei roluri principale sînt interpretate de L. Gubanov (Sedov), A. Ktorov (Suvorin) și I. Leonidov (Don Quijote).

ORNITOLOGIE

Migraţia păsărilor — o enigmă?

A venit primăvara şi, ca de obicei, păsările migratoare au început să poposească, după parcursuri de mii de kilometri, pe meleagurile Europei. Precizia cu care aceşti navigatori aerieni „stabilesc punctul" continuă să-i intrige pe oamenii de ştiinţă.

Apariţia şi dispariţia periodică a unor specii de păsări i-a intrigat pe oameni încă din cele mai vechi timpuri. Prin secolul XVI, de pildă, naturalistul suedez Olaüs Magnus afirma că rîndunelele şi-ar petrece iarna în fundul lacurilor, iar compatriotul său Linné l-a susţinut. Cît priveşte pe Cuvier, nici acesta nu era prea convins de exactitatea teorici „migraţiei". Printre primii oameni de ştiinţă care au susţinut cu autoritate această teorie a fost naturalistul francez Buffon, dar abia în epoca modernă. Şi dacă astăzi fenomenul nu mai poate fi contestat, procedeele de orientare şi navigaţie ale păsărilor continuă să rămînă subiectul multor controverse.

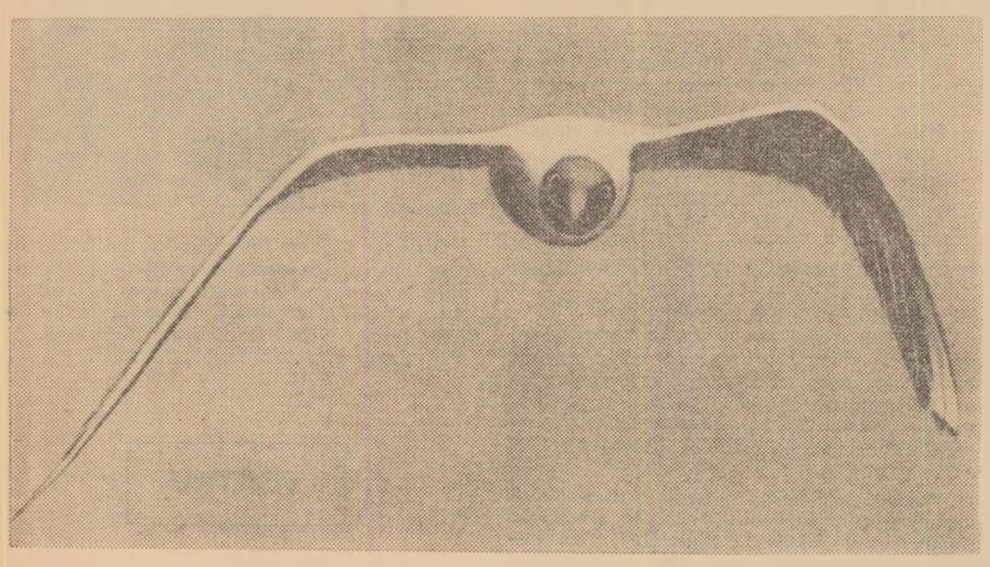

Pescăruşul, unul din campionii migraţiei

Rîndunica de mare care cuibăreşte în Extremul Nord canadian îşi petrece restul anului în Antarctica, parcurgînd în acest scop uriaşa distanţă de 19 000 km! Obişnuitele rîndunici, întîlnite pe meleagurile noastre, după ce li s-au prins inele de marcaj la picioare, au fost capturate tocmai în ţinuturile Natalului, în sudul Africii. Marcajele au mai scos însă în evidenţă un fapt: aceşti campioni ai călătoriilor aeriene nu numai că pot reveni în regiunile din care au plecat, dar sînt capabili să regăsească cu precizie un punct foarte localizat, de pildă, cuibul părăsit la venirea iernii. Aceste exemple, ca şi multe altele, dovedesc existenţa la păsările călătoare a unui mecanism de orientare extrem de perfecţionat a cărui natură, însă, nu e încă cunoscută.

Printre ipotezele emise în legătură cu acest uimitor simţ, existent la foarte puţine specii de animale, se numără şi cea care presupune că în orientarea în zbor ar interveni nişte forţe produse de rotaţia Pămîntului şi că nişte receptori senzoriali ai păsărilor ar fi capabili să înregistreze diferenţe foarte mici, constante la o anumită latitudine. Explicaţia e pusă însă sub semnul întrebării, deoarece unele păsări, ca porumbeii, sînt capabile să-şi atingă perfect ţinta mergînd pe sol.

Actualmente, cea mai plauzibilă pare a fi aşa-numita „teorie astronomică". Potrivit unor cercetători, elementul esenţial în orientare ar fi arcul solar, cu alte cuvinte traiectul aparent al Soarelui. Planul determinat de traseul acestui arc face cu linia orizontului un anume unghi constant într-o zi stabilită pentru un loc stabilit. Măsura acestui unghi poate servi la calcularea latitudinii unui punct, deoarece unghiul e din ce în ce mai mic pe măsură ce ne depărtăm de ecuator. Şi cum înălţimea Soarelui depinde de ora reală devine posibil, comparînd-o cu ora corespunzînd aceleiaşi înălţimi a Soarelui la un punct de origină, să apreciem longitudinea. Păsările stabilesc punctul cu precizie, determinînd forma arcului solar prin extrapolare, după ce au observat mişcarea aparentă a astrului un oarecare timp. Ele apreciază cu exactitate altitudinea aparentă a Soarelui, cunoscînd în acelaşi timp cu o foarte mică eroare diferenţa dintre ora locală şi aceea a unui loc de referinţă. În fine, potrivit altor cercetători, la mijloc n-ar fi vorba de o estimare a arcului solar prin extrapolare, ci de o apreciere extrem de fină a vitezei ascensionale aparente a Soarelui.

Din propria lor experienţă, oamenii însă ştiu că cea mai mică greşeală în aprecierea altitudinii aparente a Soarelui dă naştere la erori considerabile. Astfel, dacă un porumbel are de efectuat un traiect de 150 de kilometri — şi comite o eroare de 15 minute în aprecierea orei, ajunge cu 10 km înaintea sau înapoia punctului de destinaţie. Să fie oare păsările înarmate cu un „cronometru biologic" care să le permită performanţele de care au dat dovadă? S-a procedat la dresarea sturzilor, în sensul deprinderii lor cu ora exactă la care li se servea hrana. S-a constatat că aceste păsări puteau fi condiţionate să lovească cu ciocul într-un loc precis, la o oră precisă, dar atunci cînd hrana a început să le fie distribuită din patru în patru ore, ele săvîrşeau erori de 15—20 minute. La latitudinile noastre aceste diferenţe pot duce, în determinarea punctului, la erori de aproximativ 325 km. Şi cum acuitatea vizuală a păsărilor nu o întrece pe cea a omului, iar viteza mijlocie aparentă a Soarelui este de 0,25 minute de arc pe secundă, nu pare plauzibil ca păsările să perceapă această mişcare. Aşa dar, teoria astronomică ar urma să fie revăzută, deşi e cert că păsările se orientează greu atunci cînd cerul e acoperit.

Pentru a da totuşi un răspuns problemei, oamenii de ştiinţă au hotărît să urmărească fenomenul şi la unele animale terestre sau acvatice, mult mai uşor de studiat: insecte, crustacee, peşti, broaşte ţestoase sau mici mamifere. Experienţele realizate cu aceste vieţuitoare ar conduce eventual la o soluţie generală, căci „mecanismele" utilizate de ele ar putea fi proprii şi păsărilor. În orice caz cercetările urmăresc fundamentarea unei ipoteze complexe: orientarea ar fi determinată de observarea Soarelui, Lunei, stelelor, iar reperarea precisă a unui anumit loc — de memorie. Mai rămîne o problemă de rezolvat: aceea a migraţiei în sine. Într-adevăr, de ce cuibăresc unele păsări tocmai în Laponia şi nu pe ţărmurile Mediteranei, de ce altele migrează în regiunile tropicale fără a fi izgonite de schimbările de anotimp şi, în sfîrşit, de ce unele migraţii au loc la intervale neregulate, uneori la cîteva decenii?

Lista acestor întrebări este însă cu mult mai mare, aşa că să nu ne mirăm că, în urmă cu cincizeci de ani, însuşi faptul era negat.

ARHEOLOGIE

Alţi descoperitori ai Americii

Abia s-a stins „scandalul" vikingilor despre care mulţi specialişti continuă să afirme că au avut îndelicateţea de a descoperi America cu circa 500 de ani înainte de Columb, că dovezi — de data aceasta, se pare, absolut de nedezminţit — vin să arate că vechi locuitori ai Japoniei au debarcat în Lumea Nouă cu 4500 de ani înainte de navigatorul genovez. Pentru consolarea „columbiştilor", aceste dovezi mărturisesc totuşi că a fost vorba numai de o „mică" descoperire, limitată în spaţiu şi timp, cu alte cuvinte numai de o colonizare în miniatură.

Cum s-a ajuns la... descoperirea noilor descoperitori?

În 1961, Emilio Estrada, un cunoscut arheolog ecuadorian a găsit într-un depozit de pe ţărmul Pacificului, aproape de satul Valdivia, nişte resturi de ceramică care păreau să revoluţioneze tot ce se ştia pînă atunci despre treptele de dezvoltare a civilizaţiei în America. Pînă la Estrada se socotea că cea mai veche ceramică de pe continentul american nu suia în timp mai departe de anul 2000 î.e.n., în timp ce fragmentele găsite la Valdivia, supuse probelor cu carbon 14, denotau că datează cel puţin de prin anul 3000 î.e.n.

Dar ciudat, ca mod de fabricare şi împodobire, ceramica de Valdivia era mult mai „modernă" decît aceea produsă pe aceleaşi meleaguri cu o mie de ani mai tîrziu. Era un mister care putea stîrni cele mai diverse şi mai hazardate supoziţii. Şi, într-adevăr, unii s-au grăbit să afirme că la un moment dat pe ţărmul ecuadorian se formase o civilizaţie superioară care nu avusese nici un contact cu celelalte civilizaţii americane şi că într-o bună zi dispăruse fără a lăsa nici o urmă. Lucrurile s-au complicat şi mai mult cînd, în acelaşi depozit de la Valdivia, s-au găsit obiecte de os şi, mai ales, resturi de peşti oceanici. Toate acestea arătau că oamenii care alcătuiseră „cultura Valdivia" trebuiau să fi cunoscut tehnica navigaţiei şi aceea a pescuitului oceanic.

În cursul anilor care au urmat s-a continuat cu săpăturile. Şi aproape în fiecare săptămînă se găseau noi elemente care veneau să întărească opinia despre relativa dezvoltare a aşezării de la Valdivia. Publicate în revistele de specialitate, însoţite de fotografii, rezultatele săpăturilor de pe ţărmul ecuadorian al Pacificului au stîrnit uluirea multor arheologi din pricina extraordinarei lor asemănări cu resturile de ceramică găsite la Jomon în insula japoneză Kiu-Şiu. Era evident că nu putea fi vorba de o coincidenţă, chiar şi pentru faptul că ceramica de Jomon are exact aceeaşi vechime: 3000 de ani î.e.n.

Cu cît se studia mai mult problema, cu atît se impunea mai categoric ideea că locuitori din Kiu-Şiu străbătuseră Pacificul pe o distanţă de 15.000 de kilometri şi întemeiaseră o colonie la Valdivia.

Cum izbutiseră, însă, să ajungă aceşti navigatori în Ecuadorul de astăzi? Evident, în legătură cu această latură a chestiunii nu se fac decît supoziţii. După părerea unor arheologi, se prea poate ca o ambarcaţiune de pescari japonezi să fi fost surprinsă de un uragan şi împinsă către largul oceanului. Deriva şi curenţii au putut s-o îndrepte tot mai mult în direcţia Americii, pe la nordul insulelor Hawai, iar apoi spre sud, la latitudinea Californiei: urmînd această direcţie primul ţărm întîlnit nu putea fi realmente decît cel ecuadorian.

O asemenea călătorie era mai puţin fantastică decît pare la prima vedere, deşi evident n-a fost un voiaj de plăcere. Pescarii japonezi utilizau ambarcaţiuni mari, în care luau loc familii întregi. Cunoştinţele lor despre ocean şi resursele acestuia puteau să le îngăduie să reziste mult timp, fără a debarca pe uscat. O dată ajuns în America, un grup de asemenea pescari a putut întemeia o mică colonie, în care şi-a dus mai departe traiul, reconstruind cu argilă locală vasele lor uzuale şi făcînd în continuare expediţii de pescuit în ocean.

GEOLOGIE

Priviri în măruntaiele Pămîntului

În căutare de minereuri utile, geologii, pentru a-şi confirma ipotezele, forează de regulă mai multe puţuri în scopul degajării minereului şi stabilirii dimensiunilor zăcămîntului. E o muncă obositoare, de lungă durată şi costisitoare care, pe deasupra, mai e şi imprecisă, căci spaţiile dintre puţurile forate rămîn neexplorate.

Pentru accelerarea lucrărilor, inginerii sovietici au conceput un aparat denumit „SAFI-3", care permite geologilor să stabilească rapid şi exact locul zăcămintelor. Funcţionarea aparatului are la bază legile propagării cîmpului magnetic creat de un generator aşa că, folosindu-se de el, geologii pot „vedea" pînă la o adîncime de 800 metri. Datorită acestui procedeu pot fi descoperite minereuri care conţin cupru, plumb şi nichel, numărul puţurilor forate reducîndu-se la aproape jumătate.

Priviri, de data aceasta nu în măruntaiele Pămîntului ci în adîncurile mării, au aruncat şi geologii ambarcaţi pe nava sovietică de cercetări oceanografice „Viteaz". Membrii ultimei expediţii au reuşit să extragă dintr-o crăpătură adîncă, situată pe fundul Oceanului Indian mai multe pietre de culoare neagră şi verde, avînd greutatea fierului. După o minuţioasă studiere, geologii au stabilit că pietrele reprezintă fragmente de rocă caracteristice păturii superioare a Pămîntului.

ştiinţa

RADIOCHIMIE

Perspective noi

Pînă nu de mult, radioizotopii nu jucau în chimie decît un rol calitativ, îndeplinind funcţia de „trasori": pentru urmărirea evoluţiei reacţiilor chimice complexe, atomii uneia din substanţe erau „marcaţi" prin înlocuire cu radioatomi. Dată fiind sensibilitatea aparaturii de detecţie cercetătorii lucrau cu doze infinitezimale, aşa încît activitatea atomilor marcaţi n-avea, practic, nici o influenţă asupra reacţiei chimice.

Cercetătorii sovietici propun însă o cu totul altă formulă, preconizînd folosirea în măsură mult mai mare a radioelementelor pentru ca aceştia să poată juca un rol direct în reacţiile chimice. Rolul acesta nu-i greu de înţeles. Atunci cînd nucleul unui element radioactiv se dezintegrează, el se comportă ca o sursă locală şi momentană de energie de ordinul unui milion de electronvolţi. Cel mai adesea această energie ia forma unei radiaţii gamma, o altă parte regăsindu-se în energia cinetică a particulelor expulzate din nuclee. Dar fie că e vorba de o radioactivitate gamma, alfa sau beta, rezultatul este acelaşi.

În cazul în care nucleul radioactiv se află afundat într-o substanţă ocupînd un volum suficient, energia provenind din dezintegrarea sa trece în substanţă care se „încălzeşte" local. O energie de un milion de electronvolţi comunicată unui milion de particule conferă acestora o energie de un electronvolt, ceea ce corespunde unei creşteri apreciabile a temperaturii. Pe scurt, dacă densitatea radioelementelor în interiorul unei substanţe este destul de mare, iau fiinţă în permanenţă serii de puncte calde. Cu toate că, în masa ei, substanţa rămîne rece, temperatura ei va atinge local valori permiţînd reacţii imposibile în condiţii obişnuite. În felul acesta punctele calde pot îndeplini un veritabil rol catalitic, cu alte cuvinte pornesc reacţii care, fără ele, nu s-ar putea produce.

Desigur, e prematur să ne pronunţăm asupra viitorului acestei tehnici noi. Cercetătorii sovietici se arată însă optimişti din două puncte de vedere. Pe de o parte, ei sînt de părere că, din punct de vedere industrial, temperatura necesitată de anumite procese va putea fi scăzută, ceea ce va avea drept urmare economii considerabile, fără primejdie de radioactivitate din partea produsului elaborat prin această tehnică: ar fi suficient să se apeleze la izotopi cu timp de înjumătăţire foarte scurt, care ar avea şi avantajul unei activităţi foarte intense. Pe de altă parte, ei au în vedere o serie de procese de activare, care ar putea fi deosebit de eficace pe plan biologic.

tehnica

ÎL CUNOAȘTEȚI PE JULES VERNE ?

Zece întrebări de verificare

Literatura științifico-fantastică este astăzi la mare cinste. Printre autorii — foarte numeroși în toată lumea — cel mai citit, în diferite limbi ale pămîntului rămîne Jules Verne, care a încîntat și continuă să încînte milioane și milioane de oameni.

Atît opera, cît și viața lui sînt în general cunoscute. Întrebarea e : cît de cunoscute? Publicăm mai jos cîteva întrebări care vă vor ajuta să vă verificați propria dv. erudiție în această materie.

1. În ce an a fost ales Jules Verne membru al Academiei Franceze ?

2. În această invenție, nimeni nu credea. J. Verne nu s-a mulțumit să facă dintr-însa tema uneia din cărțile sale, ci a militat în favoarea ei prin articole și conferințe. Despre ce invenție e vorba ?

3. În 1872, ziarul „Le Temps" publică, în foileton, romanul „Ocolul pămîntului în 80 de zile". Cîteva săptămîni după aceea, Thomas Cook, întemeietorul unei celebre agenții turistice din Marea Britanie, pornește, împreună cu nouă prieteni ai săi, într-o călătorie similară, cu scopul de a bate recordul lui Philcas Fogg. A) Cine a ieșit învingător din această originală întrecere ? B) Cît a durat voiajul lui Cook ?

4. Jules Verne este considerat „profetul cuceririi Cosmosului". Pe care anume dintre cele cinci realizări ce urmează a prevăzut-o el ?

A) Instalarea la Cape Kennedy (Canaveral) a unei baze pentru lansarea de rachete pe lună

B) Experiențele spațiale cu animale.

C) Recuperarea cosmonauților în ocean.

D) Posibilitatea pentru cosmonauți de a ieși din navă și de „a înnota" în spațiul interplanetar.

E) Retrofuzeele pentru a încetini „alunizarea".

5. În ciclul de „Călătorii extraordinare" sînt anticipate patru din următoarele opt invenții. Care sînt ele ?

A) Videotelefonul.
B) Uzina complet automatizată.
C) Magnetofonul.
D) Radiolocația.
E) Utilizarea energiei solare.
F) Jurnalul televizat.
G) Navigația pe pernă de aer.
H) Tranzistorii.

6. Cînd Jules Verne a abordat problema navigației aeriene, nu exista încă nici un avion. Care din următoarele trei invenții aeronautice poate fi găsită totuși în lucrările sale ?

A) Avionul cu decolare verticală.

B) Avionul amfibie.

C) Avionul supersonic.

7. În 1862 a apărut volumul „Cinci săptămîni în balon". Eroul principal, dr. Fergusson, zbura imaginar deasupra Africii exact în perioada în care exploratorul britanic Specke pătrundea efectiv în interiorul Continentului Negru. Ambii aveau același obiectiv. Specke l-a atins realmente, dar lumea nu avea să afle acest lucru decît la înapoierea lui, adică șase luni după ce cititorii lui Jules Verne aplaudaseră succesul fictiv al personajului său. Care era obiectivul ?

A) Prima traversare de la răsărit la apus a Africii.

B) Ascensiunea pe vîrful Kilimanjaro.

C) Descoperirea izvoarelor Nilului.

8. Compozitorul Jacques Offenbach a transformat în operete două lucrări ale lui Jules Verne. Care sînt acestea ?

9. S-a spus despre Jules Verne că n-a călătorit decît în imaginație. De fapt, el a făcut numeroase croaziere pe mările a trei continente. Mai mult, la vîrsta de 11 ani se îmbarca clandestin pe vasul cu pînze „La Coralie". Descoperit și reîntors în sînul familiei, el a mărturisit motivul tentativei sale eșuate. Care era acest motiv ?

10. Ca mai toți oamenii de geniu, Jules Verne nu a fost infailibil. În „Douăzeci de mii de leghe sub mări", el comite o greșeală — e drept, perfect scuzabilă pentru nivelul de cunoștințe de pe vremea aceea. În ce constă eroarea ?

(Citiți răspunsurile în pag. 11).

— Ce, nu folosesc mașina de spălat ?

MATEMATICĂ

Furnizorii de timp

În 1940 problemele aritmetice puteau fi rezolvate de cîteva sute de ori mai repede decît acum două mii de ani. Zece ani mai tîrziu această realizare a fost întrecută de către primul calculator electronic, care a efectuat în mai puțin de trei luni toate calculele necesare transformării fluviului Sf. Laurențiu din Canada într-o cale accesibilă navelor maritime. Folosind metodele obișnuite, un matematician s-ar fi chinuit 20 de ani cu acele calcule.

Automatele moderne din așezarea siberiană Akademgorodok întrec însă de mii de ori acest predecesor. Cu ele se înving într-un interval scurt probleme cu care armate întregi de matematicieni s-ar fi luptat îndelung. Merită amintit că, acum cîțiva ani, la Institutul de matematică, metodele matematice și mașinile de calculat electronice au dus la descifrarea misterioaselor manuscrise Maya.

Animatorul acestui multilateral „creier" din pădurile siberiene este tînărul academician G. I. Marciuk, despre care s-ar putea spune că furnizează... timp celor 15 institute din Akademgorodok. Pentru acestea colaboratorii lui, în număr de 300, rezolvă cele mai variate probleme, dezvoltînd modelele matematice, mai cu seamă în legătură cu aplicațiile lor practice. După cum se știe, de pildă, meteorologia este un domeniu foarte complicat și profeții timpului au multe de pătimit cînd pronosticurile lor nu se adeveresc. Marciuk este de părere că sînt criticați pe nedrept, căci asupra lor se abate un asemenea torent de informații, încît ei nu au cum să le prelucreze. Pînă să termine calculele s-a și încheiat perioada de timp la care se referea. Astăzi există însă posibilitatea de a apela la calculatoarele electronice, iar metodele concrete de calcul elaborate la Institut și puse la dispoziția serviciului hidrometeorologic permit să se prevestească aproape exact vremea din Urali pînă la Vladivostok.

Matematicienii au luat în antrepriză și prospectarea geologică. Aparate speciale înregistrează din aer cîmpurile magnetice și electrostatice. Cînd trec pe deasupra locurilor unde există resurse minerale apar modificări ale acestor cîmpuri. Curbele obținute sînt descifrate apoi matematic și pe această cale se descoperă bogățiile Siberiei și ale Orientului Îndepărtat.

Marile sarcini puse chimiei au de asemenea nevoie de mașinile electronice de calcul. Rezultatele experiențelor de laborator nu pot fi aplicate ca atare în producție, ci trec mai întîi printr-un model și apoi printr-o stație pilot. Dar în chimie lucrurile se petrec cu totul altfel decît în construcția de avioane, automobile etc., adică simpla mărire a dimensiunilor modelului, păstrînd proporțiile indicate, nu duce implicit la produsul dorit. De îndată ce se lucrează la scară mai mare, procesele se modifică. La Fabrica de cauciuc sintetic din Sumgait, de exemplu, s-a constatat că indicațiile stației pilot cu privire la deshidratarea butanului nu corespundeau. Ce se întîmplase ? Apăruse un decalaj în raportul dintre stratul de catalizator și diametrul cazanului, care redusese viteza procesului chimic. Determinarea regimului de lucru optim în cazul multor instalații complicate folosite pentru transformări catalitice ar fi trebuit să dureze ani de zile. Calculatoarele electronice găsesc însă rapid o soluție bună și care posedă gradul de exactitate dorit.

Lista colaborării matematicii cu alte științe și cu producția nu se încheie aci. Domeniile în care neobosiții cercetători de la Akademgorodok aduc economii de timp și bani sînt din ce în ce mai numeroase. Nu ar fi de mirare dacă într-un viitor nu prea îndepărtat am afla că s-au hotărît să atace una din cele mai spinoase probleme ale propriilor lor „unelte", respectiv programarea automată a calculatoarelor.

Comandantul artileriei cifrelor, acad. G. I. Marciuk

SEISMOLOGIE

Ce s-a întîmplat la Tașkent ?

La 26 aprilie, ora 5 și 23 de minute, la Taskent a fost înregistrat un cutremur de 7,5 grade. Zguduitura puternică din primul moment a fost urmată de alte cîteva izbituri mai slabe și de un vuiet care a putut fi auzit în tot orașul. Zeci de mașini ale „salvării" au împînzit străzile. Victimelor acestei calamități cu totul neașteptate — 150 de răniți — li s-a dat neîntîrziat primul ajutor. S-au înregistrat însă și patru morți.

Astăzi, la mai bine de trei săptămîni de la dezlănțuirea catastrofei, cînd, grație sprijinului primit din toate colțurile Uniunii Sovietice, lucrurile au început să intre în normal, cînd familiile care au rămas fără adăpost sînt în siguranță iar constructorii lucrează intens pentru a vindeca în cît mai scurt timp rănile orașului, toți cei care au luat cunoștință de acest fenomen ar dori să afle ce forțe au declanșat catastrofa, dacă ar fi putut fi ea prevăzută și dacă se va mai repeta ?

În general, cutremurele sînt provocate de procese care au loc la mari adîncimi — zeci și uneori chiar sute de kilometri. Cele cu epicentrul între 20—50 de kilometri au urmări dintre cele mai nefaste. Știința modernă le pune în legătură cu apariția în scoarța terestră a unor tensiuni de întindere (fenomen cauzat de mișcarea de formare a masivelor muntoase, încălzirea neuniformă a scoarței cu căldură venind din adînc). Iată, mai pe larg, cum se petrec lucrurile în cazul cutremurelor mari. În roca ce formează scoarța se acumulează o cantitate de energie elastică, aidoma celei înmagazinate de un arc strîns. Crescînd cu timpul, asemenea tensiuni pot să întreacă rezistența rocilor și să le fisureze. Atunci energia acumulată se degajă sub formă de unde seismice care cînd ating suprafața pămîntului provoacă cutremure.

Din fericire asemenea calamități sînt rare și nu apar chiar peste tot. Pe glob există anumite zone seismice active. Savantul sovietic M. A. Sadovski arăta zilele trecute că în U.R.S.S. zonele seismice active ocupă aproximativ 20 la sută din teritoriu. În raza unei asemenea zone este situat și Tașkentul. Specialiștii cunosc atît amplasarea zonelor seismice active și, cu oarecare aproximație, știu și gradul cutremurelor posibile într-o regiune sau alta. Așa încît din punctul de vedere al seismologilor la Tașkent s-a întîmplat ceea ce era inevitabil să se întîmple cîndva.

Vinovat de recentul cutremur de la Tașkent este, se pare, șirul muntos Karjantau aflat la nord-est de oraș. Acești munți sînt prin însăși existența lor o mărturie evidentă a deformării scoarței terestre în zona respectivă. Pe Pămînt are loc, cum am văzut și mai sus, un proces necontenit de deformare a scoarței. Energia rezultată din deplasarea acesteia a provocat și cutremurul de la Tașkent.

După lectura celor de mai sus, cititorul s-ar putea întreba : cum de nu au putut specialiștii să prevadă fenomenul, dat fiind că cunosc bine zonele în care el se declanșează? Cauza principală stă în aceea că focarele cutremurelor, atunci cînd se află la adîncimi de zeci de kilometri, nu sînt accesibile cercetării directe. Din aceeași cauză specialiștii nu pot nici să influențeze azi focarele, de pildă să grăbească sau să frîneze procesele care au loc în ele.

Dar seismologii sînt de părere că pronosticarea cutremurelor este posibilă. Pentru aceasta, trebuiesc aflate legăturile dintre cutremure și fenomenele care le premerg, ca, de exemplu modificarea unor proprietăți fizice ale rocilor în focar, modificarea înclinării suprafeței terestre, deformarea straturilor de suprafață etc.

În încheiere cîteva cuvinte despre ce va deveni Tașkentul în următorii ani. După ce comisiile tehnice speciale au cercetat clădirile care au avut cel mai mult de suferit, au conchis că au fost distruse mai ales case vechi și că repararea lor ar reveni cam la fel de scump ca și construirea de edificii noi, bine amenajate și asigurate împotriva cutremurelor. În acest scop la Tașkent a luat ființă un stat major al constructorilor, care au misiunea de a transforma orașul într-un centru modern, bine amenajat. Arhitecții au de rezolvat și ei probleme dintre cele mai importante, cum ar fi alegerea celor mai rezistente tipuri de clădiri.

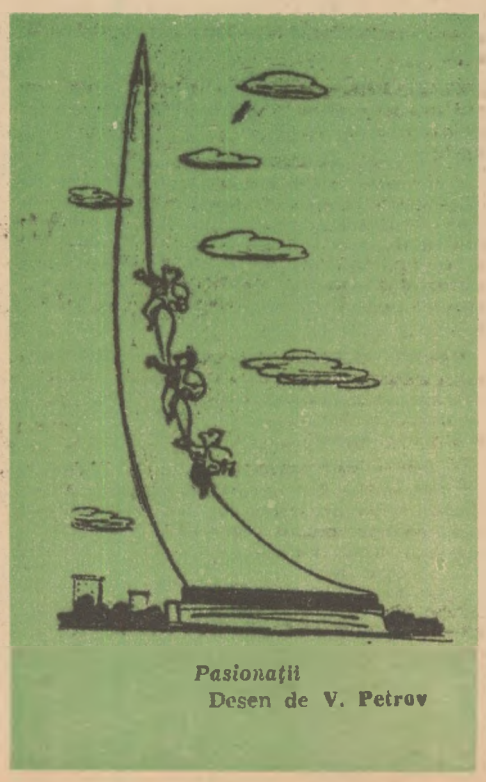

Pasionații
Desen de V. Petrov

Poşta medicului

BORCA IRINA — Timişoara : Vă recomandăm să vă adresaţi Clinicii de oftalmologie a Facultăţii de medicină din Timişoara.

V. MIKI — Botoşani : Citiţi răspunsul dat tov. Dinu B. — Bucureşti în nr. 10/1966 al revistei noastre.

AL. MINARU — Bucureşti : La tratamentul ce vi s-a recomandat puteţi adăuga Remineron 3 linguriţe pe zi şi Ser neurotonic 15 fiole pe lună (zilnic 1 fiolă). Tratamentul trebuie continuat cel puţin 6 luni.

M. POPA — Arad : Gerovital dă într-adevăr, uneori, rezultate, de felul celor scontate de dv. Puteţi încerca, dar cu... perseverenţă. Alt tratament la îndemînă nu cunoaştem, în afară de vopsirea părului.

M. N. — Timişoara : 1) Cataplasmele cu muştar le puteţi folosi la 2 zile, după care făina de muştar se aruncă. Încercaţi, de asemenea, infiltraţii cu novocaină 1% (10-20 ml) simplă sau asociată cu 1 fiolă de cofeină şi 1 fiolă de vitamină B_1 forte. În extremis : ionizări cu clorură de calciu 1%, raze ultrascurte sau ultrasunete. 2) Pentru circei, bicarbonat de sodiu 3—4 grame pe zi, vitamina B complex 3 pe zi. 3) Consultaţi un chirurg.

M.N. — Braşov : „Semnele" de culoare roşie sînt aşa-zise **pete vasculare** sau **angioame plane**, cum se mai numesc în termeni medicali, care rezultă din dilataţia sau din înmulţirea în număr neobişnuit de mare a vaselor sanguine. Aceste pete ovalare, rotunde sau stelate, dispar la presiune, dar revin imediat ce încetează apăsarea. Angiomele sînt tumori benigne, de cele mai multe ori apărînd chiar de la naştere, datorită unor vicii de dezvoltare embrionare. Tratamentul constă în distrugerea vaselor dilatate prin aplicare de zăpadă carbonică, raze X, radium etc.

CUTINICĂ — Galaţi : 1) „Induraţia plastică a corpilor cavernoşi" este o afecţiune cu cauză încă necunoscută şi cu evoluţie cronică, apărînd cam în jurul vîrstei de 40 — 45 de ani. Se bănuiesc doar factori predispozanţi, ca : tulburări de nutriţie (diabetul şi guta), intoxicaţii cronice (alcoolism, saturnism, tabagism), boala Nicolas-Favre etc. Tratamentul constă în unele procedee fizioterapice (radioterapie, electroliză, radium-terapie), injecţii cu fibrolizin sau conectin, ionoforeză, proteino-terapie, preparate de terebentină, băi arsenicale sau sulfuroase. S-a mai preconizat tratamentul cu aureomicină şi cu vitamina E zilnic, cîte 50 mg., timp de 20 — 30 de zile, asociat cu radium-terapie. Cura de vitamina E se poate repeta, la nevoie, după un repaus de 3 săptămîni. În fine, rezultate bune s-au obţinut prin injecţii locale cu hidrocortizon şi hialuronidază. 2) Nu vă recomandăm căsătoria.

POPOVICI IOAN — Timişoara : Interesantele dv. relatări şi propuneri vă sugerăm să le adresaţi în scris gazetei „Muncitorul sanitar" din Bucureşti, organul de presă în măsură să le rezolve în mod operativ.

GUI PETRU — Timişoara : Adresaţi-vă în scris, descriind pe larg cazul mamei dv. serviciului de oto-rino-laringologie al Spitalului Alex. Sahia din Bucureşti.

STAICU MARIA — Craiova : Sîntem de aceeaşi părere cu specialiştii clinicii unde v-aţi tratat : mecanoterapia sau electroterapia nu poate da rezultate remarcabile în sechelele afecţiunii dv. Pentru confecţionarea unei încălţăminte ortopedice speciale adresaţi-vă Întreprinderii ortopedice de stat Pirogov din Bucureşti, str. Negustori nr. 6 raionul Tudor Vladimirescu

GAGIU MARIN — Oradea : Vă recomandăm să consultaţi un medic specialist dermatolog pentru a se constata dacă boala nu este provocată de o ciupercă. În neurodermită sau **lichen**, cum se mai numeşte, rezultate bune dă largactilul (clordelazin), în doză de 0,050—0,150 g pe zi, asociat cu doze corespunzătoare de fenergan (romergan). Se mai utilizează implante Filatov introduse înăuntrul leziunii. Tratament local : badijonaj cu acid tricloracetic 10 —33 la sută, pomadă cu podofilină 2 — 5 la mie, aplicaţii de pomadă după formula : ihtiol 5 g. oxid de zinc 10 g, gelatină 40 g, glicerină 80 ml, apă 60 ml. Rezultate bune se obţin şi prin refrigeraţie cu kelen sau zăpadă carbonică, infiltraţii repetate de novocaină sub leziune, precum şi rontgenterapie. Medicul specialist va decide însă asupra metodelor de tratament cele mai indicate.

ZEICU ION — Iaşi : Nu există, credeţi-ne, nici un temei obiectiv pentru complexul de inferioritate, al cărei corolar — timiditatea — vă frînează elanurile. Nici măcar acneea juvenilă care vă mîhneşte atît şi care va dispare total. Pentru acnee, vă recomandăm următoarea loţiune foarte bună : Trietanolamină 8 g, borax 2 g, glicerină 5 g, spiritus vini 25 g, apă distilată 60 g, (Se vor tampona porţiunile de piele cu acnee). Aplicaţi apoi în cursul nopţii următoarea alifie cu acţiune dezinfectantă : rezorcină 0,5—1 g, ihtiol 1g, sulf precipitat 10 g, oxid de zinc 4 g, amyli 4 g, vaselină ad 50 g.

VASILE ŞTEFAN — com. Uda — Clocociov, raion Turnu Măgurele : În privinţa medicamentului care vă interesează, vă sfătuim să vă adresaţi direct Institutului de cercetări farmacologice din Harkov.

CAMELIA CODREANU — Sibiu : 1) Tratamentul local nefiind bine condus, afecţiunea s-a cronicizat. 2) În momentul de faţă se experimentează un nou produs românesc, echivalent cu Flagylul, numit Metronidazol cu o acţiune puternic antitrichomoniazică. El se administrează pe gură (2 — 4 comprimate de 250 mg pe zi, în funcţie de greutatea corpului) şi intravaginal (1 — 2 comprimate de 500 mg). În general 20 de comprimate de metronidazol sînt suficiente pentru un tratament complex. Medicamentul trebuie prescris de medicul specialist, şi credem că poate fi procurat prin intermediul Centrofarmului regional. Urmaţi recomandările din broşura „Îmbolnăvirile cu trichomonas", de dr. Traian Ciucă, apărută recent în Editura Medicală.

O linişte desăvîrşită înconjoară sala de operaţie a Institutului de oncologie din Moscova.

E BINE SĂ ŞTIM

Piodermitele — cauze şi tratament

Piodermitele reprezintă un grup de afecţiuni ale pielii destul de răspîndite. Ele se datoresc infectării cu microbi variaţi, cel mai adesea stafilococi şi streptococi. Aceşti microbi se găsesc pretutindeni în jurul nostru, „locuind" chiar pe pielea oamenilor sănătoşi. Apa în care a făcut baie o persoană care respectă igiena în cele mai mici amănunte, conţine totuşi cîteva milioane de astfel de microbi.

Dar numai prezenţa microbilor pe piele nu este deajuns pentru a provoca o piodermită, deoarece pielea sănătoasă are o capacitate naturală de apărare împotriva microbilor.

Pentru producerea îmbolnăvirii este necesar fie să existe o rană cît de mică pe unde microbii să poată pătrunde în piele, fie ca mecanismul de apărare al pielii să nu funcţioneze.

Un rol foarte important în producerea piodermitelor îl joacă micile zgîrieturi sau înţepături, denumite **microtraumatisme.**

Acestea nu sînt dureroase şi nu sîngerează, ceea ce face să nu li se acorde nici o atenţie, să nu se ia măsuri de dezinfecţie şi astfel stafilococii şi streptococii pot pătrunde în piele unde se înmulţesc şi provoacă piodermite.

O altă grupă de piodermite se datoresc acţiunii pe care o au asupra pielii unele substanţe chimice. Astfel uleiurile minerale întrebuinţate pentru ungerea maşinilor (lubrifiante) produc o iritaţie în jurul firelor de păr **(foliculite de ulei)** care se pot infecta uşor cu stafilococi.

Există apoi substanţe care usucă pielea şi îi scad astfel posibilităţile de apărare.

Aşa sînt soluţiile acide, soluţiile alcaline (care saponifică grăsimile de pe piele şi apoi produc uscarea ei), solvenţii organici (acetona, terebentina — substanţe care dizolvă grăsimile) şi altele.

Praful depus pe piele este şi el un factor care favorizează infecţiile stafilococice şi streptococice. Praful astupă orificiile glandelor pielii, provoacă o uşoară imflamaţie şi uşurează producerea piodermitelor.

În locurile de muncă cu temperatură ridicată, excesul de transpiraţie şi frecarea hainelor de corp pot prilejui de asemenea ivirea piodermitelor.

O cauză foarte frecventă a acestora este neglijarea igienii personale, mai ales la copii, la care piodermitele se transmit cu uşurinţă de la unul la altul.

În sfîrşit, o serie de boli de piele se infectează cu stafilococi şi streptococi, se „piodermizează". Astfel se întîmplă în bolile dermatologice însoţite de mîncărimi (urticarie, eczeme, boli parazitare) ; din cauza scărpinatului, se produc microtraumatisme care favorizează infectarea.

Cele mai frecvente **forme clinice** sub care se prezintă piodermitele sînt : **foliculitele :** inflamaţii ale foliculului pilos (păr) ; **furunculoza :** inflamaţie acută a pielii şi a ţesutului subcutanat provocată de stafilococ : **hidrosadenita :** infecţia glandelor sudoripare din subţioară ; **impetigo :** infecţie streptococică a pielii, apărînd mai ales la copii („bube dulci").

Piodermitele avînd aspecte atît de diferite, tratamentul lor variază după forma pe care o prezintă infecţia. În unele cazuri nu este necesar decît un tratament general (sulfamidă, penicilină etc.) Alteori este nevoie să se facă o intervenţie chirugicală (în furunculoză, hidrosadenită) la care se asociază un tratament general cu antibiotice.

În foliculite, impetigo, se aplică un tratament local cu comprese umede (acid boric, borax sau soluţie Burow). Dezinfecţia rosăturilor, a bubelor dulci, a opărelilor se face cu o soluţie de sulfat de zinc şi sulfat de cupru (aşa numita apă Alibour) sau cu alte soluţii dezinfectante.

Adesea organismul trebuie vaccinat cu anatoxină stafilococică pentru a-i mări rezistenţa.

În toate cazurile de piodermite tratamentul trebuie făcut numai după indicaţia medicului.

Dr. B. A. Matveev

LEXICON MEDICAL

Boala lui Basedow

În anul 1835, Robert James Graves, profesor de medicină internă la facultatea de medicină din Dublin, a descris doi bolnavi care sufereau de guşă şi palpitaţii, precum şi de proeminenţa globilor oculari (exoftalmie). Cinci ani mai tîrziu, un alt medic, Karl Adolf Basedow, originar din orăşelul german Mersenburg, descria şi el patru bolnavi prezentînd aceleaşi simptome ca şi cele descrise de Graves, menţionînd în plus alte manifestări noi : starea de agitaţie, gîfîielile, transpiraţia exagerată şi tremurăturile mîinilor, creşterea poftei de mîncare, uneori diareea, iar la femei — absenţa menstruaţiei (amenoree). Meritele acestor doi oameni de ştiinţă de a fi descris cei dintîi semnele unei boli, ale cărei cauze rămîneau încă necunoscute, au făcut ca afecţiunii să i se dea numele descoperitorilor ei : sindromul Graves-Basedow sau mai pe scurt, boala lui Basedow.

Mult mai tîrziu, spre sfîrşitul secolului al XIX-lea, au fost limpezite relaţiile strînse dintre simptomele bolii şi glanda tiroidă. Această glandă cu secreţie internă, alcătuită din doi lobi simetrici uniţi printr-un fel de punte, este situată în regiunea anterioară a gîtului, chiar în faţa traheii. Deşi greutatea ei totală reprezintă abia 0,01 — 0,02 la sută din greutatea corporală, tiroida este „laboratorul" prelucrării iodului, ea concentrînd aproape 20 la sută din iodul total din organism. Cantitatea zilnică de iod necesară organismului este de aproximativ 120—150 gama, pe care i-o procură numeroase alimente vegetale şi animale, precum şi unele substanţe minerale, ca sodiul, potasiul şi calciul. O parte importantă din necesarul de iod organic este adusă prin apa de băut, care conţine concentraţii variate din acest metaloid, după regiunea geografică. Or, după cum s-a observat prin numeroase experienţe de laborator şi cercetări endocrinologice, în regiunile în care apele sînt sărace în iod, volumul glandei tiroide se măreşte la o mare parte din populaţie, dînd aspectul cunoscut sub numele de „guşă endemică". Deoarece foarte mulţi bolnavi confundă guşa cu boala Basedow, trebuie arătat că nu orice mărire de volum a glandei tiroide este însoţită şi de un exces de hormoni tiroidieni, adică de hipertiroidism. Există aşa dar guşă fără boala lui Basedow, după cum sînt mulţi basedowieni cu o glandă tiroidă în limite normale.

Hormonii secretaţi de tiroidă (tiroxina, triiodotironina) sînt printre factorii principali care reglează aşa-zisele procese de ardere sau oxidaţie celulară. Este vorba de acele transformări biochimice în cursul cărora se consumă oxigen şi sînt „arse" glucidele, proteinele şi grăsimile, de unde rezultă cantitatea de energie corespunzătoare. Acest proces biochimic, cunoscut sub numele de metabolism bazal, se măsoară cu ajutorul unor aparate speciale care înregistrează raportul dintre oxigenul consumat şi cantitatea de energie, exprimată în calorii şi produsă de organism în timp de cîteva minute. În desfăşurarea oxidaţiilor celulare, hormonii tiroidieni acţionează ca nişte stimulatori foarte puternici. Iar de ce un metabolism foarte intens, care exprimă un nivel foarte ridicat al arderilor în organism, indică adesecori un exces de hormoni tiroidieni. Urmarea imediată a acestei tulburări endocrine este scăderea accentuată şi progresivă a greutăţii, cu toate că bolnavul mănîncă mai mult decît atunci cînd era sănătos.

Dacă la semnele descrise pînă acum (guşă, exoftalmie, palpitaţii, tremurături ale mîinilor, transpiraţie exagerată) adăugăm frecvenţa mărită a pulsului, care atinge 120 — 140 bătăi pe minut (tahicardie), scăderea forţei musculare şi oboseala accentuată, în fine starea de insomnie, de teamă, de irascibilitate, vom înţelege seriozitatea acestei afecţiuni care necesită un tratament medical continuu şi competent pentru a nu se agrava.

Printre cauzele cele mai frecvente care declanşează boala (frecventă mai cu seamă la femei), un loc principal îl ocupă încordările nervoase prelungite, nevrozele astenice, surmenajul, emoţiile sau spaimele, grijile, supărările şi necazurile.

Iată de ce, o dată stabilit diagnosticul de boală Basedow, primele măsuri terapeutice recomandate, în funcţie de intensitatea simptomelor, sînt repausul fizic şi psihic, administrarea de sedative nervoase (meprobamat, ciclobarbital) şi o cură de altitudine. Bolnavul trebuie ferit de orice fel de emoţii şi iritări, precum şi de acele droguri sau alimente care exciţă sistemul nervos central : cafea, ciocolată, alcool, condimente. În formele mai avansate, la medicaţia calmantă se adaugă tratamentul cu antitiroidiene de sinteză (metiltiouracil, alkiron) asociat — dacă este cazul — cu vitamina A şi C, steranabol etc.

Dacă tratamentul medical aplicat cu perseverenţă nu dă rezultate, tratamentul cu izotopi radioactivi de iod sau extirparea tiroidei pe cale chirurgicală asigură dispariţia simptomelor şi o vindecare rapidă.

Boala lui Basedow necesită o îngrijire continuă sub conducerea medicului specialist endocrinolog.

Medicus

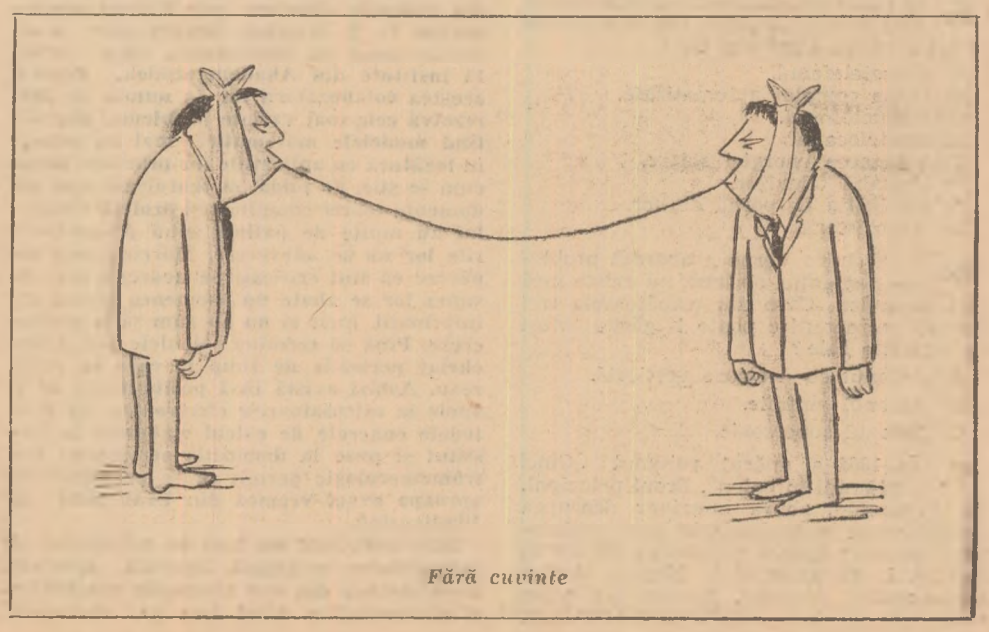

Fără cuvinte

BELGIA

Note răzleţe

Din cînd în cînd, ghidul nostru, un tînăr pe jumătate suedez, pe jumătate rus, născut în Congo, ne spune cîte ceva despre locurile pe unde trecem. Acest „ceva" îl citeşte dintr-un îndreptar turistic care se află în faţa lui alături de o hartă.

Uneori ghidul cercetează atent harta. Bine face, căci şoferul nostru, Joseph, despre care ştim tot — unde locuieşte, cît cîştigă pe lună, cîţi copii are (cinci, deşi abia a împlinit treizeci de ani) — conduce autobuzul cu ferma convingere că toate drumurile duc, pînă la urmă, spre localitatea în care vrem să ajungem.

La un moment dat maşina opreşte la o răspîntie şi între ghid şi şofer se încinge o discuţie aprinsă. În flamandă, evident, deoarece Joseph, ca veritabil flamand ce este, refuză să vorbească franţuzeşte. De fapt, mai mult vorbeşte ghidul, care şi gesticulează energic. Iarăşi ne-am rătăcit?

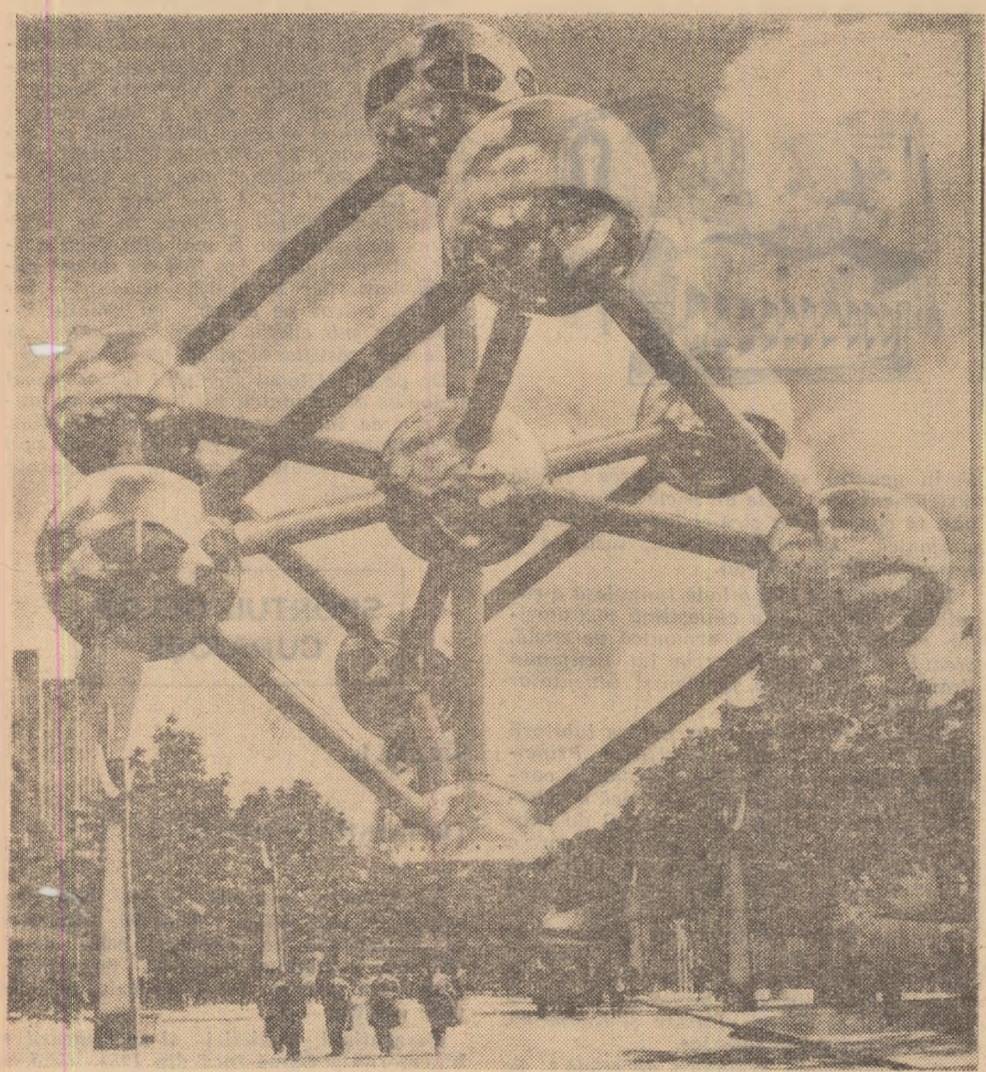

„Atomiumul" din Bruxelles

Se pare că da. Nimeni nu mai cîntă. Oboseala i-a cuprins pe toţi. Eu sînt pe jumătate adormit. Nu mai văd şi nu mai aud nimic. „Noapte bună" — îi urez soţiei. „Cred că e timpul să te trezeşti" — îmi spune dînsa zîmbind.

Toată viaţa m-a durut capul. Durerile se manifestă diferit. De data aceasta mi-a înţepenit ceafa şi simt că-mi plesnesc tîmplele. Cu atît mai rău pentru mine, deoarece nu mai avem timp să trecem pe la hotel unde m-aş fi odihnit puţin, ci trebuie să mergem direct la o recepţie oferită de ambasada sovietică.

Recepţia are loc într-o imensă sală cu coloane, viu luminată, în care s-au reunit circa o mie de oaspeţi, unii în haine obişnuite, alţii în costume naţionale — o hartă etnografică vie a lumii. Oaspeţii rîd, discută cu însufleţire, beau şi mănîncă. Un singur om lucrează: gazda, ambasadorul. El stă două sau trei ore nemişcat la intrare, strînge de două ori mîna fiecărui oaspete, la venire şi la plecare, şi aproape fiecăruia trebuie să-i spună cîteva cuvinte amabile...

Atomiumul, celebrul pavilion pe care belgienii l-au păstrat intact după Expoziţia mondială din 1958, este singura clădire din lume care reproduce structura atomului. Opt sfere gigantice de oţel sînt unite prin nişte ţevi şi ridicate la o sută de metri înălţime. Fiecare sferă are 2 300 de tone. Cînd te afli în interiorul unei sfere, la fiecare minut simţi o uşoară oscilaţie.

Într-o zi vizităm muzeul pictorului şi sculptorului Constantin Mennier, iar seara vizionăm piesa „Amedeo" de Eugen Ionescu la „Teatrul de trei parale" din „Grande Place". Seara, turiştii străini stau în această piaţă ore în şir, beau şi admiră clădirea feeric luminată a primăriei. Teatrul nu are o sală în accepţia noastră; e un subsol dintre cele mai obişnuite — cîteva trepte, o casă de bilete într-un ungher şi o încăpere semicirculară cu o sută de locuri şi o scenă foarte mică. Alături se află Muzeul Berei, despre care ar trebui să vorbesc chiar şi numai pentru simplul fapt că nicăieri n-am băut bere mai bună ca acolo. Dar acum amintesc despre el din cu totul alt motiv: de cum am intrat în „Teatrul de trei parale" mi-am imaginat că sub bolţile masive ale subsolului se aflau pînă nu de mult butoaie mari, ispititoare, de culoare galben-închis, pline cu celebra bere care a îmbogăţit cîndva Belgia...

Păpuşile din Malines

La Malines nu zăbovim mai mult de trei ore. Un funcţionar de la oficiul de turism ne conduce într-o piaţetă cu o clădire modernă în centru, la intrarea căreia se află două păpuşi — o femeie şi un bărbat, înalte cît două staturi de om, frumos îmbrăcate şi cu feţe albe îmbujorate şi surîzătoare.

Mărturisesc că îmi plac păpuşile şi chiar meşteresc şi eu uneori cîte una din scoarţă de pin. Vă imaginaţi, deci, cu cîtă plăcere vizitez expoziţia, în care se află păpuşi din toate ţările lumii. Există, evident, şi păpuşi ruseşti. Nu numai de-ale lui Obraztov, ci şi din cele vechi, populare: Petruşca, Ţiganul cu ursul etc. Păpuşile datorate unor mari maeştri sînt aşezate separat sub capace de sticlă. Sînt expuse acolo marchize şi păzitori de catîri, morari şi cîntăreţi ambulanţi. Se mai pot vedea, de asemenea, un călugăr cu un aer indignat, un muşchetar care îşi mărturiseşte dragostea fetei iubite şi, probabil, este respins căci altfel cum s-ar putea explica tristeţea de pe faţa lui? O frumoasă spaniolă, înfăşurată într-o mantie lungă care-i flutură în jurul trupului, s-a oprit parcă brusc din drum şi şi-a înclinat graţios capul într-o parte spre a atrage asupra ei atenţia. Există şi un chefliu vesel, meşterit dintr-un papuc uzat. Iar în sala principală, pe un postament înalt de lemn, stă trîntit într-o rînă Op-Signor, păpuşa cu care se mîndreşte oraşul Malines. Mare, cu un soi de vestă murdară pe el şi cu părul vîlvoi, Op-Signor zîmbeşte şiret cu buzele-i groase, strivite parcă; după surîsu-i viclean se poate trage concluzia că ştie din ce cauză a fost fixat de postament cu un lanţ gros de fier.

După cum arată arhiva oraşului, păpuşa a fost confecţionată din lemn, în 1647, de meşterul Walenstein Van Landskrone. Pe parcurs i s-a schimbat de cîteva ori numele. Ba s-a numit Cap Sec, ba Logodnicul Soios. Numele pe care-l are şi astăzi, adică locuitor al Anvers-ului (localnicii le spun acestora în bătaie de joc signori) l-a căpătat în 1775. Şi iată de ce.

„Procesiuni grandioase — spune arhiva oraşului — atrăgeau o mare mulţime de oameni în fosta capitală a Ţărilor de Jos. La 4 iunie 1775, cînd o procesiune se apropia de strada Saint-Cantelaine, Op-Signor, care fusese zvîrlit în sus şi lovise o pînză fluturîndă, căzu pe un oarecare Jakobus Ley din Anvers. Încercînd să se apere cu mîinile de lovitura păpuşii în cădere, Jakobus Ley fu învinuit că voia s-o fure. Locuitorii din Malines îi traseră o bătaie zdravănă şi-l aruncară în temniţă. Jakobus izbuti însă să evadeze şi după ce se întoarse însîngerat la Anvers înaintă o jalbă la judecătoria din Malines...".

Deşi din cele de mai sus se poate lesne conchide că nimeni nu atentase la viaţa preţioasei păpuşi a oraşului, locuitorii din Malines au vîrît-o totuşi într-o cutie şi au ferecat-o cu cheia. Se pare, însă, că măsura n-a fost zadarnică. Căci după aproape două sute de ani, studenţii din Anvers au sustras păpuşa cu cutie cu tot din muzeul oraşului. Întîmplarea a avut loc la 7 decembrie 1949, iar după o lună Op-Signor a fost înapoiat oraşului „spre marea bucurie a locuitorilor lui", cum ne-a spus un funcţionar de la oficiul de turism.

Labirintul Palatului Justiţiei

În grupul nostru se află şi un jurist, Alexandr Iakovlevici Kaminski, membru al prezidiului colegiului de avocaţi din Moscova. Încă la Bruxelles, Alexandr Iakovlevici mi-a făgăduit să-mi vorbească despre Palatul Justiţiei din oraş, pe care-l vizitase în ajun, despre felul cum fusese primit de juriştii belgieni. Dar n-am izbutit să discutăm despre acest lucru în capitala Belgiei şi nici la Gand, unde n-am apucat să spun decît:

— Alexandr Iakovlevici, de mult vreau să te întreb... — şi ghidul ne-a şi vîrît într-o clădire mică, întunecoasă unde băncile stau ca la circ deasupra şi în jurul arenei, în schimb aceasta nu e presărată cu nisip, care să fie zvîrlit în văzduh de copitele cailor în galop, şi nici nu e populată de clovni care să încaseze palme cînd nici nu te aştepţi, ci de căsuţe multicolore cu acoperişuri de sticlă. E macheta vechiului Gand. În semiîntunericul misterios, o voce masculină joasă, pătrunzătoare, ne ţine o conferinţă despre istoria oraşului ingenios ilustrată cu originala machetă. În faţa noastră se ivesc cît ai clipi clădiri vechi, primării, biserici. Istoria oraşului Gand a abundat în evenimente dramatice, în răscoale, trădări, execuţii publice, jafuri şi incendii. Descrierea celui mai tragic dintre aceste evenimente — asediul casei lui Jacques Artevelde, conducătorul flamanzilor, ucis în 1345 — este însoţită chiar de efecte sonore şi de lumină: focuri de armă, strigăte ale mulţimii, un început de incendiu.

Capitala Belgiei este dominată de Palatul Justiţiei. Oricît te-ai suci, oricît te-ai învîrti, în faţa ochilor îţi apare neapărat impunătorul edificiu, cea mai mare clădire construită în Europa în secolul al XIX-lea: două aripi arcuite şi o cupolă masivă, o ciudată îmbinare de catedrală şi gară. Imensul palat are trei sute cincizeci de încăperi. Corpul central este înalt de 103 metri. Pe dinafară clădirea e sumbră. Îi mărturisesc impresia mea lui Alexandr Iakovlevici.

— Şi pe dinăuntru este la fel de severă, de sumbră — îmi spune el. — Pe pereţi se află plăci de marmură cu citate din dreptul roman, iar între ele — busturi cenuşii ale unor mari oratori şi legislatori. Avocaţi cu mantii fluturînde trec grăbiţi pe culoarele interminabile. Feţe palide, mantii negre. Un avocat, pe care l-am cunoscut cu prilejul vizitării Palatului, şi căruia i-am spus că după părerea mea te poţi rătăci uşor pe aceste coridoare, mi-a mărturisit că, într-adevăr, aşa i se întîmplă şi lui aproape în fiecare zi. Şi nu numai lui, ci şi judecătorilor care, deşi vin de obicei cu o jumătate de oră înainte de începerea proceselor, întîrzie totuşi cu cel puţin un sfert de oră pînă găsesc sala în care se judecă cazul respectiv...

V. Kaverin

BRAZILIA

Carnaval la Rio

Rio de Janeiro şi-a cîştigat o binemeritată faimă de oraş de o singulară frumuseţe. La aceasta contribuie în primul rînd poziţia geografică foarte pitorească şi arhitectura unor clădiri, precum şi clima extrem de plăcută. Temperatura medie în iulie, luna cea mai rece a anului, este de plus 20 de grade iar în februarie, luna cea mai caldă, de plus 26 de grade.

Aşezat lîngă marele golf Guanabara din Oceanul Atlantic, pe o fîşie îngustă de litoral şi pe versanţele muntoase care încing golful, Rio de Janeiro este literalmente asaltat de turişti indigeni şi străini. Principalul punct de atracţie îl constituie, evident, splendida plajă Copacabana, străjuită la nord de un lanţ muntos acoperit de păduri tropicale şi scăldată la sud de valurile albastre şi limpezi ale Atlanticului. De-a lungul litoralului, pe zeci de kilometri se înalţă un şir de clădiri înecate în verdeaţă.

Rio de Janeiro şi-a sărbătorit anul trecut 400 de ani de existenţă. Puţine oraşe din America Latină au o istorie atît de veche. Oraşul se socoteşte întemeiat cu 65 de ani mai tîrziu după ce navigatorul portughez P. A. Cabral a atins ţărmurile Braziliei, adică în 1565, cînd portughezul Eustacio de Sa a înălţat un obelisc de piatră în golful Guanabara, ca simbol de fondare a aşezării. Apoi, între două faleze de granit — munţii „Căpăţîna de zahăr" şi „Botul de cîine" — a fost construită mai întîi o fortăreaţă, apoi o capelă şi cîteva căsuţe, după care au urmat mereu alte construcţii, toate din piatră albă, localitatea luînd cu timpul o mare dezvoltare. Din 1763 Rio de Janeiro a devenit principalul oraş al ţării, pentru ca în 1889 să fie proclamat capitala Statelor Unite ale Braziliei. În 1960, a cedat acest loc oraşului Brasilia.

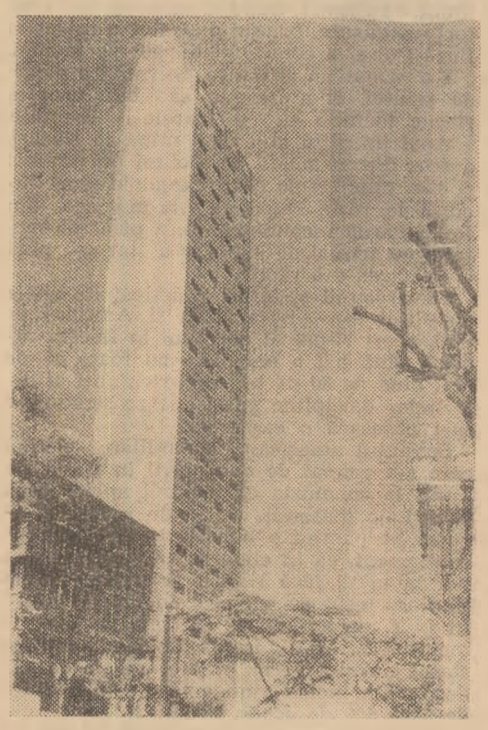

Din arhitectura modernă a Braziliei

Rio de Janeiro are în momentul de faţă circa patru milioane de locuitori alcătuiţi (ca dealtminteri întreaga populaţie a Braziliei din urmaşi ai coloniştilor portughezi şi spanioli, precum şi din metişi, mulatri, negri şi indieni. Aceştia din urmă sînt puţin numeroşi deoarece, după colonizare, portughezii i-au exterminat fără milă. Nu întîmplător la începutul secolului al XIX-lea coloniştii au adus pe plantaţiile din Brazilia sclavi negri din Africa.

Cu prilejul aniversării, oraşul ultramodern, dominat de un paralelipiped verde din sticlă şi oţel, cu 34 de etaje, a primit în dar un parc imens cam de 1 200 000 de metri pătraţi, amenajat în jurul golfului Guanabara. O altă realizare, dar de ordin economic şi de însemnătate vitală pentru locuitorii oraşului — numită „opera secolului" — căci a fost foarte greu de înfăptuit — este conducta, lungă de 37 de kilometri, care a tăiat munţii din jur spre a aduce apă din rîul Guandu. Astfel începînd din acest an, Rio de Janeiro va fi aprovizionat zilnic cu 1 200 000 000 litri de apă.

În fiecare an, la Rio are loc un carnaval, cel mai mare eveniment al anului, care atrage mii de turişti străini. Timp de patru zile, activitatea oficială a oraşului încetează. Sînt închise toate instituţiile de stat, băncile, birourile şi magazinele. În prima zi, vreme de cinci ore, prin faţa juriului, se perindă sumedenie de inşi costumaţi care doresc să cîştige premii pentru originalitatea şi eleganţa costumelor. Locuitorii din Rio de Janeiro petrec patru nopţi în şir. Oraşul este iluminat feeric, pe străzi înaintează, în ritmul sambei, grupuri de dansatori (la Rio sînt zeci de şcoli în care se învaţă acest dans naţional).

M. Ivanov

globul

„Cosmonauți sovietici pe Lună", așa și-a intitulat miniatura N. Skuridin, lăcătuș la o uzină din Kursk.

CUM SE EXPLICĂ

Dansînd în flăcări

„S-au apropiat de cele două grămezi de tăciuni aprinși, în jurul cărora se agitau limbi de flăcări. Supunîndu-se parcă unei forțe nevăzute, primul dansator a intrat în flăcări și și-a continuat dansul pe tăciuni.

I-a urmat un al doilea. Stîrnind o ploaie de scîntei, el a început să bătătorească ritmic tăciunii cu picioarele-i desculțe.

Apoi un altul și-a vîrît mîna în flăcări, a scos din grămada de tăciuni un pumnal și și-a plimbat pe coapsele goale lama încinsă la roșu. După care a mai scos din foc o bardă incandescentă, a pășit pe metalul cu frizuri de rubin și a stat așa pînă cînd barda s-a răcit".

Neverosimil și totuși practicat de unele populații din Africa, Asia și America de Sud, acest ritual al dansului în flăcări rămîne pînă azi o enigmă, cu toate că de mai bine de 80 de ani reprezentanți ai diferitelor discipline științifice se străduiesc să-i găsească o explicație.

Savantul american Macmillan, primul care s-a ocupat de dansatorii în flăcări, a ajuns la concluzia că tăciunii aprinși sînt bucăți de diatomit. Or, e de ajuns să arunci pe pămînt o bucată de diatomit incandescent, ca în clipa următoare s-o poți lua în mînă fără riscuri prea mari. Cum rămîne, însă, cu metalul încins la roșu? În plus, cercetîndu-se pietrele pe care le încing băștinașii insulei Mbenga s-a constatat că nu e vorba de diatomit ci de andezit care încins ajunge la o temperatură de 500—600 de grade Celsius!

S-a mai spus că înainte de ritual dansatorii se ung, vreme de cîteva zile, cu po-

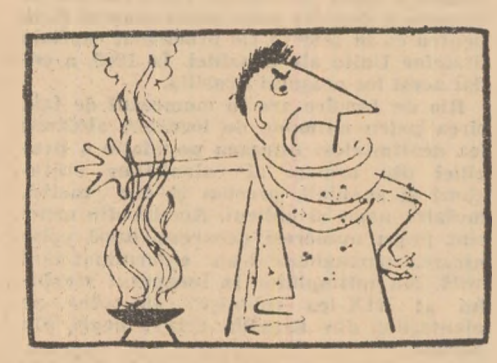

mezi anestezice, preparate și știute numai de ei, care îi feresc de durere și de arsuri.

E posibil în ceea ce privește durerea, au spus specialiștii, dar pînă în momentul de față nu se cunoaște vreun preparat care să permită oamenilor să calce nevătămați pe jar. Nu stă în picioare nici ipoteza potrivit căreia dansatorii s-ar afla în stare hipnotică. Căci dacă un hipnotizator poate sugera că o coală de hîrtie e o bucată de fier încins, provocînd hipnotizatului o senzație de arsură, nimeni n-a reușit să obțină efectul invers: să evite arsura atingînd hipnotizatul cu metal înroșit.

S-au găsit și voluntari care au recurs la experiențe „pe pielea lor". Rezultatul a fost surprinzător. Patru europeni, printre care și colonelul englez Hudgeon, s-au alăturat unui grup de dansatori, călcînd, cu picioarele goale, pe tăciunii încinși.

„Am trecut calm pe acest „drum al infernului" și n-am simțit decît ușoare înțepături, scria colonelul Hudgeon. În jurul meu era o dogoare aproape insuportabilă, dar nu m-am ales cu nici o arsură".

Iar fizicianul Harry Price a pregătit o groapă în care a ars 5 tone de lemn de stejar, 500 de kilograme de cărbune, 18 litri de parafină și.... 50 de exemplare din ziarul „Times", cu care a aprins focul.

Cînd temperatura a atins 575 de grade Celsius a invitat cîțiva voluntari să treacă, desculți, peste groapa lungă de 4 metri.

Unii din ei au căpătat arsuri ușoare, dar o persoană a rămas nevătămată.

În urma mai multor experiențe de acest fel Price a declarat că „secretul" constă în contactul cît mai scurt cu putință al piciorului cu cărbunii încinși.

Nu e exclus, de asemenea, ca un rol principal să-l joace transpirația care, transformată parțial în aburi, formează un fel de pernă izolatoare eficace în atingerile de scurtă durată. Ceva asemănător se produce, de exemplu, cînd atingem cu degetul ud metalul fierbinte al fierului de călcat.

Un grup de savanți sovietici, printre care acad. A. Mikulin, candidatul în științe biologice A. Riumin și doctorul în științe tehnice A. Saveliev admit și ei posibilitatea contactului scurt al pielii cu diferite suprafețe încinse, mai ales cînd e vorba de tălpile bătătorite ale locuitorilor din țările calde, obișnuiți să umble desculți. Dar oamenii de știință sovietici pun la îndoială jongleriile, fără urmări, cu lama incandescentă a pumnalelor și toporiștilor.

V. Solonikov

FĂRĂ UNTURĂ DE PEȘTE

Apetitul cașaloților

La Institutul de cercetări în domeniul economiei piscicole și al oceanografiei Pacificului, cu sediul la Vladivostok, s-a încropit recent o colecție originală. Iată cîteva din obiectele cu care se mîndrește colecția: o jucărie de copil (cărucior din material plastic); o sacoșă albă de plajă; un tub gol de cremă de față fabricat în Statele Unite; o poșetă din polietilen, originară din Canada; o solniță din material plastic provenită de pe un vapor; un papuc; un flacon de apă de colonie etc.

Toate aceste obiecte au fost găsite în stomacuri de cașaloți vînați de pescarii sovietici din flotila de baleniere a Orientului Îndepărtat în ultima lor expediție. Specialiștii de la institutul amintit mai sus socotesc că uriașele mamifere au fost atrase de culoarea albă a obiectelor.

De altfel, pescarii de pe baleniere se întorc din fiecare expediție cu tot felul de curiozități. Într-un rînd, la bordul unui vas a fost ridicată o enormă balenă, care ținea strîns între fanoane un cauciuc de la o roată de avion.

MICA ENCICLOPEDIE

Bătrînul „Big Ben"

Sunetele grave de clopot se rostogolesc din vîrful turnului gotic al palatului londonez Westminster, umplu văzduhul și apoi se topesc undeva departe. Așa vestește scurgerea timpului bătrînul și celebrul „Big Ben", în al cărui dangăt londonezii adorm și se trezesc de mai bine de o sută de ani.

„Big Ben" și-a făcut apariția în turnul palatului Westminster înainte de montarea orologiului. Denumirea de „marele Ben" i se trage de la giganticele dimensiuni ale clopotului turnat în 1856 și instalat în turn în 1858. El cîntărește 13,5 tone și are la bază un diametru de 2,70 metri.

Dar povestea lui „Big Ben" începe cu două ghinioane: clopotul a fost turnat inițial greșit, cîntărind cu două tone mai mult decît trebuia, iar curînd după instalarea lui a căpătat fisuri. Meșterii au încercat să se dezvinovățească spunînd că limba clopotului era prea grea. Pînă la urmă au fost totuși nevoiți să-l toarne din nou. Și din nou metalul s-a fisurat. Așa a rămas pînă în zilele noastre. Astăzi nimeni nu intenționează, firește, să toarne un nou clopot, căci el n-ar mai fi adevăratul „Big Ben".

În 1859 în turn a fost montat orologiul în slujba căruia se află „Big Ben". Fiecare din cele patru cadrane ale orologiului are un diametru de 6,5 metri. Lungimea fiecărui minutar e de peste 4 metri, iar greutatea lui, de peste 100 de kilograme.

În pofida impresionantelor sale dimensiuni, orologiul funcționează cu o precizie excepțională. Se întîmplă foarte rar ca observatorul regal, care controlează periodic mersul orologiului, să descopere o abatere mai mare de o secundă în 24 ore. Originală e și metoda de reglare a orologiului. De pendul e fixat un mic suport pe care se așează o monedă de un penny în cazul în care se observă o rămînere în urmă a ceasului. Cînd ceasul o ia înainte moneda se scoate. Aceasta deoarece s-a calculat că moneda de un penny silește giganticul mecanism să-și modifice mersul cu o secundă în 24 de ore.

O. Pivovarov

O INVENȚIE UITATĂ

Cînd paharele cîntă

În enciclopediile mai bătrîne de un secol definiția cuvîntului „armonică" sună cam așa: „Cîteva pahare de diferite dimensiuni așezate pe masă și umplute cu apă astfel încît, prin frecarea marginilor cu degetele muiate în apă să scoată sunete diferite".

Această neobișnuită întrebuințare dată paharelor pare a fi în contradicție cu ceea ce știm astăzi despre armonică și acordeon.

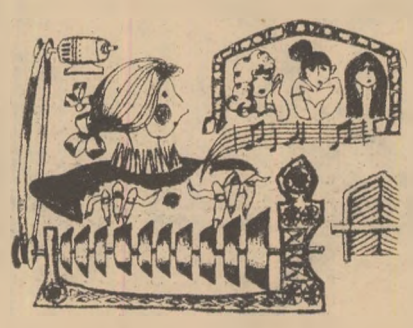

Și, în general, se naște întrebarea: există instrumente muzicale de sticlă? Nu le veți găsi la conservator și nici într-o orchestră simfonică. Le puteți întîlni, însă, la o expoziție din Leningrad.

Într-o sală se află o ladă lunguiață a cărei etichetă aduce la cunoștința vizitatorilor că au în față o armonică de sticlă, creată în 1760 de fantezia lui Benjamin Franklin, om politic, fizician și inventator american.

„Îndreptarul de buzunar pentru iubitorii muzicii", editat în 1795, specifică: „Principalele însușiri ale unei bune armonici constă în ireproșabila formă cilindrică a paharelor și în calitatea sticlei, destul de subțire pentru ca la cea mai ușoară atingere a degetelor să răspundă printr-un sunet cristalin". Dar nu sînt singurele documente care atestă trecutul glorios al acestui instrument. Mozart a scris trei lucrări pentru armonică de sticlă și flaut, oboi și violoncel. Beethoven a folosit și el armonica lui Franklin, iar Glinka a introdus-o în actul IV al operei „Ruslan și Ludmila", rezervîndu-i părți solistice.

Cum funcționa armonica de sticlă? Se apăsa cu piciorul o pedală care imprima o mișcare giratorie valțului de care erau fixate paharele, numite în mod obișnuit „clopote". Stropite periodic cu ajutorul unui burete îmbibat cu apă, muzicantul le atingea cu mișcări ușoare și rapide, obținînd sunete „încîntătoare, proprii numai armonicii de sticlă", după cum scria un cunoscător al instrumentului.

Armonica lui Franklin a avut însă și dușmani. Ei au răspîndit zvonul că folosirea acestui instrument ar fi dăunătoare sănătății, că sunetele lui ar produce stări de depresiune și cei ce le ascultă vreme îndelungată riscă să se îmbolnăvească de melancolie. Aceste zvonuri au circulat cu destulă insistență, de vreme ce „Îndreptarul" despre care s-a pomenit mai sus avertiza că persoanelor nervoase nu li se recomandă să cînte la armonica de sticlă. Aceeași interdicție era rezervată celor predispuși spre stări de tristețe. Alte mărturii pledează, dimpotrivă, în favoarea instrumentului. În memoriile actorului și regizorului N. I. Kulikov se vorbește despre o seară muzicală, la care a luat parte și A. S. Pușkin și ai cărei participanți au audiat un recital de armonică de sticlă. „Ce armonie! Ce sunete pline de vrajă! — scrie Kulikov! — A fost ceva pe drept cuvînt ireal... Bașii răsunau ca un vuiet adînc, mai puternic și mai plin decît corzile contrabasului... Am fost nu numai entuziasmați, dar și uluiți, zguduiți. Iar Pușkin, culcat pe divan, cu mîinile încrucișate sub ceafă, repeta într-una: să ți se taie răsuflarea și să mori, nu altfel!"

De pe la mijlocul secolului trecut glasul melodios al armonicii lui Franklin s-a auzit din ce în ce mai rar, apoi s-a stins. Oare pentru totdeauna? Pînă și partea ce-i revine în „Ruslan și Ludmila" se execută azi la celestă.

SPORTUL CELOR CURAJOȘI

Stelele parașutismului

La Frunze, capitala R.S.S. Kirghize, echipa de parașutiști a Uniunii Sovietice se antrenează în vederea celui de al VIII-lea campionat mondial de parașutism, care va avea loc la Leipzig, în iulie anul acesta.

Parașutiștii sovietici și-au cucerit o binemeritată faimă încă din 1954, cînd la campionatele mondiale din Franța, Ivan Fetișin, electrician din Dnepropetrovsk, a cucerit titlul de campion mondial absolut. Tot atunci sportiva Valentina Seliverstova s-a situat printre cei mai buni zece parașutiști ai lumii.

Printre campionii lumii au fost și Nadejda Preahina, Piotr Ostrovski, Galina Muhina și alții.

Campionatul din iulie nu va fi ușor. Printre cele 30 de țări participante se vor număra S.U.A., Cehoslovacia, Franța, România, Anglia, Canada, iar programul va cuprinde probe dificile ca: sărituri de la 2 000 m, căderi libere, viraje etc.

Fără cuvinte

Scut şi spadă

(Urmare din pag. 4-a)

tribuie la asigurarea succesului viitoarelor campanii ale Wehrmachtului.

Aviaţia hitleristă prefăcuse în ruine multe cartiere din Varşovia. Cînd îl văzu pe Bruno care înainta spre el pe o potecă bătătorită printre dărîmături, Johann încercă un sentiment asemănător cu cel pe care-l are un deţinut eliberat cînd întîlneşte la poarta temniţei un om apropiat şi de aceea nu se putu stăpîni să nu se arunce în întîmpinarea lui.

— Emoţii ! Fără emoţii nu poţi ? — îl întrebă Bruno nemulţumit.

Apoi, păşind în urma lui Johann pe poteca dintre ruine, mormăi înfundat :

— Şi noi am avut emoţii cînd s-a întrerupt legătura cu tine. Te-ai cam risipit în multe direcţii, dar în genere ai lucrat corect. Am primit portretele teroriştilor, le-am multiplicat şi le-am trimis grupelor operative. Au plăcut. Ai talent !

În clipa aceea Weiss se opri.

— Mergi înainte — rosti poruncitor Bruno. — Cînd o să schimbăm locurile, am să ascult eu, dar pînă atunci fă bine şi ciuleşte urechile la mine. — După care continuă aspru : — Hai, mergi, mergi şi nu te mai uita în jur. Acum am să-ţi vorbesc despre lucrul cel mai greu pentru tine. Începe războiul, băiete. Trebuie să fii calm, să te stăpîneşti. În primele zile legătura va fi întreruptă. — Apoi oftă adînc şi rosti : — Poţi să suferi, să suferi cît vrei, dar să nu-ţi exteriorizezi nici un simţămînt în afară de devotamentul faţă de Reich. Orice ar fi, să te obişnuieşti cu situaţia.

Apoi îi mai dădu alte veşti şi-i reproduse cu o surprinzătoare exactitate conţinutul scrisorilor primite de la părinţii lui, după care-i transmise recomandaţiile conducerii. După [illegible]-l înştiinţă că va fi trimis un alt tovarăş spre a ţine legătura cu el, Bruno îl invită pe Johann să-i spună ce avea de spus, dar scurt. după care schimbară locurile.

Johann îl informă despre tot ce nu reuşise să transmită prin ascunzătoarea de la stîlp. Dar după ce epuiză chestiunile legate de misiunea lui şi vru să abordeze problema iminentului război, care-l frămînta cel mai mult, poteca îi scoase dintre ruine într-o piaţetă. Şi acolo cei doi soldaţi germani se despărţiră — unul o luă la dreapta, celălalt la stînga — fără să ştie că aveau să se mai întîlnească doar o singură dată în viaţa lor...

Weiss cumpără materialele necesare, încălecă pe bicicletă şi porni iute la drum, spre sediul dispozitivului. Cînd ajunse în faţa porţilor de fier ale clădirii prezentă sentinelei biletul de voie, care i se eliberase pentru trei ore şi patruzeci şi cinci de minute. Weiss pictă portretul generalului dar acesta nu trecu. pe la ei.

Ajunul perfidului atac

Trupele hitleriste, concentrate la hotarul cu U.R.S.S., erau gata de atac. Aşteptau numai ordinul Führerului. Johann Weiss fu numit într-o subunitate specială, condusă de maiorul Steinglitz, care avea misiunea de a urma unităţile combatante ale Wehrmachtului şi a aduna de pe teritoriul ocupat materiale pentru serviciul de spionaj şi contraspionaj al Abwehrului.

Cum o misiune similară avea de îndeplinit şi Gestapoul, agenţii Abwehrului trebuiau să lucreze, evident, foarte abil, pentru a-şi putea întrece concurenta. Toţi ei care fuseseră vărsaţi în subunitatea maiorului Steinglitz trebuiau să urmeze nişte cursuri pregătitoare speciale.

La cursuri Johann făcu cunoştinţă cu documente sovietice autentice : carnete de partid şi de comsomol, paşapoarte, brevete de decorare, ordine de serviciu, certificate, permise, tot felul de adeverinţe. Ascultă, de asemenea, o serie de conferinţe despre structura instituţiilor de stat sovietice şi a organizaţiilor de partid, precum şi despre sistemul de evidenţă şi documentare.

Pentru a cîştiga şi mai mult încrederea lui Steinglitz, Weiss îi spuse într-o zi :

— Domnule maior, în timp ce aşteptam în faţa reşedinţei unui comisar al Reichului s-a apropiat de maşină un Sonderführer de la Gestapo — un blond solid, de vreo treizeci de ani, fără semne particulare. Mi-a dat mai întîi un pachet de ţigări, iar la despărţire încă unul şi mi-a promis pentru viitoarea întîlnire şi o sticlă cu şnaps. Permiteţi-mi să vă întreb : ce să-i spun despre dv. ?

Şi cu toate că maiorul nu-i răspunse nimic, de parcă nici n-ar fi auzit, după felul cum îşi miji ochii şi cum îşi supse buzele, Johann îşi dădu seama că vorbele lui îşi atinseseră ţinta.

Abia la sfîrşitul săptămînii, Steinglitz îl întrebă absent :

— Ei, cum a decurs întîlnirea cu tînărul acela ? — După care repetă exact descrierea făcută de Johann.

Şoferul răspunse şi el la fel de indiferent:

— L-am mai văzut, dar am evitat să discut cu el, deoarece n-am primit indicaţii de la dv.

— Eşti obligat să comunici Gestapoului tot ceea ce îl interesează — replică scurt maiorul.

Weiss, însă, îndrăzni să observe :

— Domnule maior, mătuşa mea m-a învăţat că dacă stăpînului îi merge bine, o să-mi fie bine şi mie.

— Ai o mătuşă înţeleaptă.

— A murit — îi aminti Weiss.

— Întîlneşte-te cu el — îi ordonă Steinglitz — şi făgăduieşte-i că o să afli tot ceea ce-l interesează. — Apoi scoase din buzunar cîteva mărci şi i le întinse: — Să bei o bere cu el.

— Vă mulţumesc, domnule maior...

(Va urma)

IL CUNOAŞTEŢI PE JULES VERNE ?

1) Jules Verne nu a fost niciodată primit ca membru al Academiei Franceze.

2) Helicopterul.

3) A) Phileas Fogg.
B) 222 de zile.

4) Toate cele cinci realizări.

5) Videotelefonul, uzina automată, radiolocaţia, utilizarea energiei solare.

6) Avionul supersonic.

7) Descoperirea izvoarelor Nilului.

8) „Doctorul Ox" şi „Călătoria în Lună".

9) Voia să aducă o ramură de coraliu verişoarei sale, Caroline, de care era îndrăgostit.

10) Nemo ajunge cu submarinul său la adîncimea de 15 000 de metri. Dar cele mai profunde depresiuni maritime nu depăşesc 11 000 de m.

ŢESĂTURI IMPRIMATE
● DIFTINĂ ● FINET
● BORSEC, INDIAN
● ENKA-PIJAMALE
şi ţesături vopsite în fir şi în bucată pentru cămăşi şi costume produse de

ÎNTREPRINDERILE TEXTILE GALAŢI

COOPERATIVA
„CHIMICA" BUCUREŞTI
Calea Şerban Vodă 22–24
Telefon: 23.40.67, 23.79.15

Produce şi livrează imediat unităţilor din comerţul de stat şi cooperatist următoarele produse :

CARPETIN — soluţie pentru curăţat covoare, tapiţerie de mobilă, haine etc.

VITRO — lichid pentru curăţat geamuri, cristale, oglinzi etc.

PIC — praf pentru scos petele de cerneală şi iod de pe ţesături diferite şi mîini.

CERAT LABIAL — apără şi vindecă epiderma de frig.

CHEAG LICHID — utilizat ca coagulant la fabricarea brînzeturilor.

BATISTE DEZINFECTANTE — hîrtie creponată, împregnată, se foloseşte în scopuri igienice.

MASA GALBENA DE TURNARE ELECTRO IZOLANTĂ — dielectric pentru cutiile de funcţionare a cablurilor electrice.

SEPTOL — soluţie dezinfectantă. Este un dezinfectant de uz extern avînd în compoziţie : uleiuri eterice, bromcetilpiridină şi alcool etilic. Are acţiune bactericidă şi odorizantă. Se foloseşte ca dezinfectant în unităţile de frizerie, manichiură şi pedichiură.

CORDOANE — confecţionate din material plastic, bicolore cu cataramă pentru bărbaţi şi femei.

LUMINARI — albe din parafină în pachete de 1 kg.

ESENŢE — diferite arome (rom, vanilie, trandafir, zmeură, vişine, lămîie etc.).

ŞERBET — în borcane de 700 gr.

La cerere se expediază unităţilor socialiste cataloage cuprinzînd toate produsele.

Ultimul concurs

Din copilărie am fost curios. Și meticulos pe deasupra. Nu mă mulțumeam să-i bombardez pe cei mari cu o sută de mii de „de ce?", ci le pretindeam insistent să-mi răspundă. În cel mai rău caz găseam răspunsul chiar eu. Mă delectam rezolvînd tot soiul de probleme și șarade.

Entuziasmul meu ajungea, însă, la apogeu cînd reușeam să-i antrenez și pe alții. În prezența concurenților, mă cuprindea o inspirație care făcea minuni. Nu se întîmpla să mă întreacă cineva. Pe atunci nu știam, însă, că asemenea lucruri se numesc concursuri.

Dar toate astea sînt de domeniul trecutului. Actualmente sînt cercetător științific cu un stagiu de doi ani. Cînd am început să lucrez la institut toți prietenii mei erau convinși că într-un răstimp scurt voi deveni cel puțin profesor. Și poate că aș fi devenit dacă într-o bună zi n-aș fi zăbovit acasă mai mult decît de obicei. Tocmai îmi puneam paltonul cînd vocea crainicului de la radio anunță:

— Așadar, dragi copii, repetăm întrebările concursului nostru.

La auzul cuvîntului „concurs" m-am repezit în cameră și mi-am notat fulgerător: „a) ce compozitor a scris peste 50 de simfonii? b) ce compozitor a scris peste 100 de simfonii? c) ce instrumente muzicale amintesc cîntecul păsărilor? Cîștigătorul concursului va avea dreptul să întocmească programul unui concert de muzică ușoară".

Am telefonat la birou anunțînd că voi întîrzia și m-am dus la bibliotecă.

Răspunsul la primele două întrebări l-am găsit destul de repede. Dar pentru a rezolva întrebarea a treia a trebuit să cercetez colecția revistei „Păsările încîntătoare". Eram pe punctul de a găsi răspunsul cînd ochii îmi căzură pe următorul anunț:

„Atenție — concurs!"

Am scos o hîrtie curată și mi-am notat:

„Ce păsări consumă: a) gîze, b) rîme, c) păianjeni, d) firimituri de pîine. Premiul: un canar în colivie (aceasta din urmă pe socoteala cîștigătorului)".

Am sunat la birou anunțînd că mai zăbovesc puțin și am dat o fugă pînă la cantină să îmbuc ceva. Dar în clipa în care m-am așezat la masă am zărit un afiș cu litere mari:

„Concurs pentru cea mai gustoasă supă. Citiți și apucați-vă de treabă!"

Mi-am însemnat condițiile:

„Supa trebuie să cuprindă: a) cartofi, b) morcovi, c) varză, d) mărar, e) pătrunjel, f) ceapă și g) mazăre verde. Numele cîștigătorului va fi trecut în Cartea vizitatorilor de onoare ai cantinei, precum și în meniul zilnic".

Uitînd de mîncare am dat buzna în stradă și am intrat glonț în cel mai apropiat magazin alimentar. Am repartizat o parte din produse prin buzunare, iar varza am înfășurat-o într-un ziar pe care mi l-a dăruit în mod excepțional vînzătoarea specificînd: „De-ar fi toți bărbații așa..."

Pe urmă am plonjat în autobuz și m-am dus acasă. Instalîndu-mă în fața ferestrei, am scos varza din ziar și am dat cu ochii de un nou anunț:

„Concursul nostru. Privește și recunoaște".

Dedesubt era o fotografie reprezentînd o bancă într-un parc. Se cerea să se răspundă: „a) unde se află banca? b) ce oameni de seamă au stat pe ea? c) ce mijloc de transport oprește în dreptul băncii?"

Cîștigătorului i se promitea ca premiu un abonament pe o lună pentru vehiculul cu pricina sau un abonament trimestrial pentru trenul electric Moscova—Ramenskoe.

Am dat să împăturesc ziarul, dar ochii mi-au căzut asupra unei alte întrebări:

„Cunoașteți fotbalul?"

Mi-am notat febril întrebările: a) ce fotbalist celebru a marcat un gol hotărîtor exclamînd: „Asta-i!" b) cîte cornere au fost executate pe terenurile de fotbal de pe teritoriul european al U.R.S.S. între anii 1927 și 1935? c) cine, unde și cînd a exclamat pentru întîia oară: „Huo-o-o, arbitru'!"

Mi-am dat seama că nu voi reuși să fac nimic dacă nu-mi voi organiza munca în mod științific. De aceea am luat o coală de hîrtie milimetrică și am împărțit-o în mai multe rubrici: întrebările propriu zise, termenul de expediere și adresele redacțiilor. Am atîrnat apoi coala deasupra mesei de scris. Am mai compus o cerere către conducerea institutului prin care solicitam un concediu fără plată pe termen de 15 zile, invocînd chestiuni familiare neprevăzute.

După două zile am reușit să vin de hac la două concursuri și m-am mai ambalat în alte cinci: „Tainele șahului și matului", „În ce constă greșeala pictorului", „Istoria roții", „Prima undiță" și „Dinții peștilor".

Ședeam în bibliotecă de dimineață pînă seara tîrziu, iar în drum spre casă treceam pe la poștă și expediam scrisori recomandate. În următoarele trei luni numele meu a figurat de două ori în paginile revistelor. O dată m-am produs la televiziune. Am cîștigat un canar și un domino. Ce-i drept canarul s-a prăpădit repede fiindcă n-am avut timp să-l îngrijesc. Eram ocupat cu seria de concursuri intitulată „Descurcă-te singur".

Cam pe atunci am simțit primele dureri în stînga pieptului și am început să sufăr de insomnie. Am reușit totuși să mă tîrăsc pe propriile-mi picioare pînă la policlinică. Pe drum chibzuiam la răspunsurile concursului crescătorilor de cîini „Învață dresura!". Dar n-am reușit să le găsesc, pentru că în sala de așteptare a policlinicii am văzut un afiș:

„Concursul nostru. Îți cunoști sistemul nervos? Pune-ți diagnosticul singur!"

Am intrat în cabinetul medicului, mi-am cerut iertare că-l deranjam, m-am interesat de adresa bibliotecii medicale și am plecat.

Nu mi-a fost, însă, dat să ajung la bibliotecă. În stația de troleibuz am citit în ziar despre încă un concurs. Era vorba de un concurs pentru ocuparea unui post vacant de cercetător științific la institutul nostru...

Postul meu.

M. Raskatov

— Și cîteva cuvinte pentru radio...

Comoara mea neprețuită

Din direcția fotoliului în care ședea nevastă-mea se auzi un rîs ciudat, aș putea spune ironic. Am întrerupt pentru o clipă lectura „Asasinului care a tras numai două gloanțe" și am privit-o întrebător.

— Vrei să asculți? mă întrebă ea arătîndu-mi o scrisoare.

— Dacă e de la maică-ta prefer să amînăm. Sînt ocupat cu o lucrare științifică mai importantă pe care aș dori s-o isprăvesc încă azi.

— Nu-i de la mama. E de la tine.

— De la mine? Nu se poate! Doar nu ți-am scris de cîțiva ani!

— Așa e, dar acum doisprezece ani mi-ai scris și încă mult. Vrei să asculți?

Nu i-am răspuns. Acum doisprezece ani! Unde a mai descoperit scrisorile? Nu cumva păstrează toate neroziile astea?

Postindu-se în fața mea ea începu:

— „Comoara mea neprețuită, cea mai-cea mai iubită și scumpă, încîntătoare, minunata mea nestemată..."

— Stop! Destul.

— Dar e numai introducerea! Ascultă mai departe. Ai fost foarte inspirat atunci, zău așa!

Am privit-o rugător:

— Te implor, cruță-mă. De ce mă întrerupi cînd știi că astăzi trebuie să termin această... cum să-i zic... da... această carte. Fiecare bărbat are în viață momente cînd face lucruri necugetate și nu e conștient de faptele sale. La ce bun să mai răscolim toate prostiile astea? Spune și tu!

Dar ea continuă implacabil:

— O, iubita și neprețuita mea, de-ai ști, de-ai simți cît mi-ai lipsit din clipa în care ne-am despărțit aseară la părinții tăi. Nestemata mea!... "

— STOP! Nici un cuvînt mai mult, auzi? Altminteri...

Am sărit să-i smulg scrisoarea, dar înainte să fi reușit, nevastă-mea se așeză pe ea.

— Fii calm! mă avertiză ea și cu un gest al mîinii îmi indică un scaun.

Pe urmă scoase o altă scrisoare dintr-un vraf și citi în șoaptă:

— Ești ca un bob de rouă ce tremură pe o petală de trandafir!

M-am acoperit ostentativ cu cartea, dindu-i a înțelege că nu doresc să fiu sicîit.

Timp de două minute am fost lăsat în pace, după care am auzit din nou:

— Uite, ascultă altceva. Nu-i de loc trist. „Mii și mii de mulțumiri pentru scrisoarea ta, scumpa, iubita mea găinușă aurie. Îți mulțumesc și pentru floarea de nu-mă-uita. O păstrez lîngă inimă!"

— AJUNGE! Nu mai vreau să aud prostiile astea. Ți-am spus doar că fiecare bărbat are în viață momente în care trebuie să recurgă la tot felul de nerozii dacă vrea să se aleagă cu o nevastă care să-i gătească, să-i facă patul și să-i cîrpească ciorapii... Dar unde ai găsit scrisorile astea idioate?

— O să-ți spun, prostuțul meu, purcelușul meu, idolul detronat al vieții mele!

Și mi-a spus. Cele auzite au făcut să-mi tresară cartea în mînă și luleaua în gură, să mi se zbată nasul și să-mi tremure buzele. Am hotărît, totodată, să nu mai apar pe stradă decît cel mult în toiul nopții și în cea mai desăvîrșită beznă. Căci [illegible] a ce am aflat.

— Le-am descoperit cînd am dereticat în cămară. Băiatul vecinilor le-a luat să se joace de-a factorul poștal. Fiecare din cei doisprezece vecini apropiați s-a pomenit cu cîte o epistolă din asta în cutia de scrisori. Chiar acum am umblat prin vecini și le-am adunat pe toate.

(Din „Nedelea")

PE PODIUMUL ÎNVINGĂTORILOR

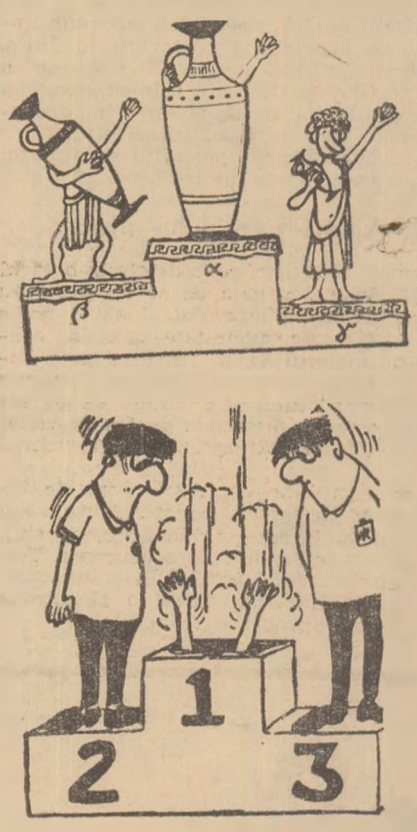

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

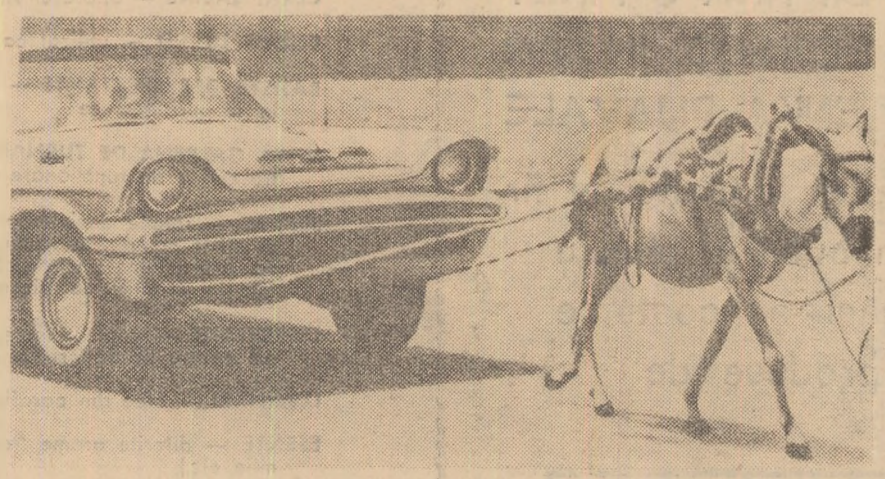

Limuzina cu un cal-putere

40 460 REDACȚIA: București, Piața „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.